Вәһий

1 Бу китап Әйса Мәсиһниң вәһийси, йәни Худа
Униңға Өз қул-хизмәткарлириға йеқин кәлгүсидә йүз
бериши муқәррәр болған ишларни көрситиши үчүн
тапшурған вәһийдур. Мәсиһ буни Өз пәриштисини
әвәтип қули Юһаннаға аламәтләр билән аян қилди.□
2 Юһанна болса Худаниң сөз-калами һәмдә Әйса
Мәсиһ тоғрисидики гуваликқа көргәнлириниң
һәммисигә гувалиқ бәрди.
3 Бу бешарәтни оқуп бәргүчи вә униң сөзлирини
аңлап, униңда йезилғанларға итаәт қилғучи
бәхитликтур! Чүнки вәһийниң вақти йеқиндур.□ ■

Расул Юһаннаниң «Кичик Асия»дики йәттә жамаәткә йоллиған саламлири вә хәтлири

4 Мәнки Юһаннадин Асия *өлкисидики* йәттә жамаәткә
салам! Һазир бар болған, өткәндиму болған һәм

□ **1:1 «Бу китап Әйса Мәсиһниң вәһийси»** — «Әйса Мәсиһниң вәһийси» һәм Әйса Мәсиһ тоғрисида һәм Униңдин кәлгән вәһийдур. **«Худа Униңға Өз қул-хизмәткарлириға йеқин кәлгүсидә йүз бериши муқәррәр болған ишларни көрситиши үчүн тапшурған вәһийдур»** — Худаниң «қул-хизмәткарлири» Инжилда Худаниң «қуллуқ»ида болғанлар, йәни мәҗбурий һалда әмәс, бәлки муһәббәтниң түрткисидә чин көңлидин шундақ талливалғанларни көрситиду, әлвәттә. □ **1:3 «вәһийниң вақти йеқиндур»** — «вәһийниң вақти» дегән, бу ишларниң әмәлгә ашидиған вақти. ■ **1:3** Вәһ. 22:7,10.

кәлгүсидә Кәлгүчидин, Униң тәхтиниң алдидики
йәттә Роһтин□ ■
5 вә садиқ Гувачи, өлүмдин тунҗа Тирилгүчи,
җаһандики падишаларниң Һөкүмрани болған Әйса
Мәсиһтин силәргә меһри-шәпқәт вә хатирҗәмлик
болғай.
Әнди бизни сөйгүчи, йәни Өз қени билән бизни
гуналиримиздин жуйған□ ■
6 вә бизни бир падишалиққа уюштуруп, Өз Атиси
Худаға каһинлар қилғанға барлиқ шан-шәрәп вә күч-
қудрәт әбәдил-әбәткичә болғай, амин! □ ■
7 Мана, У булутлар билән келиду, шундақла һәр бир
көз, һәтта Уни санҗиғанларму Уни көриду. Йәр
йүзидики пүткүл қәбилә-хәлиқ У сәвәплик аһ-зар
көтириду. Шундақ болиду, амин! □ ■

□ **1:4 «Униң тәхтиниң алдидики йәттә Роһтин... (меһри-шәпқәт вә хатирҗәмлик болғай)»** — «йәттә» дегән санниң камаләткә йәткән, мукәммәл дегән мәнаси болуп, бәзи алимлар бу «йәттә Роһ» Худаниң Муқәддәс Роһиниң йәттә тәрипини көрситиду, дәп қарайду (5:6ни вә «Йәш.» 11:2ни көрүң). Башқилар уларни йәттә пәриштини көрситиду, дәп қарайду. Бәзиләр: «йәттә тәрәплик Роһ» яки «йәттә тәрәплимилик Роһ» дәп тәрҗимә қилиду. ■ **1:4** Мис. 3:14; Вәһ. 1:8; 4:8; 11:17; 16:5. □ **1:5 «өлүмдин тунҗа Тирилгүчи»** — грек тилида мошу йәрдики «тунҗи» адәттә «биринчи болуп туғулған»ни көрситиду. Сөзниң толуқ мәнаси тоғрилиқ «Кол.» 1:16-17 вә 18-айәттики изаһатларни көрүң. **«Өз қени билән бизни гуналиримиздин жуйған»** — яки «Өз қени билән бизни гуналиримиздин азат қилған». ■ **1:5** Йәш. 55:4; Рос. 20:28; 1Кор. 15:20; Кол. 1:18; Ибр. 9:12,14; 1Пет. 1:19; 1Юһа. 1:7; Вәһ. 3:14; 5:9. □ **1:6 «мунасивәтлик айәт(ләр)»** — «Мис.» 19:6. ■ **1:6** Рим. 12:1; 1Пет. 2:5, 9; Вәһ. 5:10. □ **1:7 «һәтта Уни санҗиғанларму Уни көриду»** — яки «йәни Уни санҗиғанларму Уни көриду». **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Дан.» 7:13, «Зәк.» 12:10 ■ **1:7** Дан. 7:13; Зәк. 12:10; Мат. 24:30; 25:31; Юһ. 19:37; Рос. 1:11; 1Тес. 1:10; 2Тес. 1:10; Йәһ. 14.

8 Мән «Алфа» вә «Омега», Муқәддимә вә Хатимә
Өзүмдурмән, һазир бар болған, бурунму бар болған
һәм кәлгүсидиму бар Болғучидурмән, шундақла
Һәммигә Қадирдурмән, дәйду Пәрвәрдигар Худа. □ ■

Тирилгән Мәсиһниң Юһаннаға көрүнүши

9 Силәрниң қериндишиңлар һәм силәр билән биргә
Әйсада болған азап-оқубәт, падишалиқ вә сәвир-
тақәттин ортақ несипдишиңлар болған мәнки
Юһанна Худаниң сөз-калами вә Әйсаниң гувалиғи
вәҗидин Патмос дегән аралда *мәһбус* болуп туруп
қалғандим. □
10 «Рәбниң күни»дә мән Роһниң илкигә елинишим
билән, кәйнимдин канай авазидәк күчлүк бир авазни

□ **1:8 «Мән «Алфа» вә «Омега»...дурмән»** — грек тилида «алфа» биринчи һәрип, «омега» ахирқи һәриптур. Демәк, Худа баш вә ахирдур. Бәзи кона көчүрүлмиләрдә «Муқәддимә вә Хатимә Өзүмдурмән» дегән сөзләр тепилмайду. ■ **1:8** Йәш. 41:4; 44:6; Вәһ. 21:6; 22:13. □ **1:9 «Әйсада болған азап-оқубәт, падишалиқ вә сәвир-тақәттин ортақ несипдишиңлар»** — демәк, Әйса Мәсиһдә болғанлар чоқум һәм Униң нами вәҗидин азап-оқубәт тартиду, шундақла Униң сәвир-тақитидин күч елиши керәк болиду, һәм Унинда болған падишалиқтин бәһримән болиду. **«Әйсаниң гувалиғи вәҗидин»** — демәк «Әйса тоғрисидики гувалиқ»; башқа хил мәнаси «Әйса (Өзи) бәргән гувалиқ». **«Патмос дегән аралда мәһбус болуп туруп қалғандим»** — Патмос римлиқларниң дәһшәтлик «әмгәк лагири» болған түрмә еди. Юһанна мәзкур китапни йезиватқанда Патмос арилидин азат қилинған болуши мүмкин.

аңлидим. □ ■
11 Бу аваз: «Көридиғанлириңни китап қилип яз
вә уни йәттә жамаәткә, йәни Әфәсус, Смирна,
Пәргамум, Тиятира, Сардис, Филаделфийә вә
Лаодикиядики жамаәтләргә әвәт» деди. □

12 Маңа сөз қилған авазниң кимниң екәнлигини
көрүш үчүн кәйнимгә бурулдум. Бурулғинимда,
көзүмгә йәттә алтун чирақдан □
13 вә уларниң оттурисида учисиға путлириғичә
чүшүп туридиған тон кийгән, көксигә алтун кәмәр
бағлиған Инсаноғлиға охшайдиған бири көрүнди.

□ **1:10 ««Рәбниң күни»дә мән Роһниң илкигә елинишим билән...»** — «Рәбниң күни» яки «рәблик күн». Алимлар бу тоғрилиқ үч пикирдә болиду: — (1) Рәбниң күни йәкшәнбә күни (Рәб өлүмдин тирилгән күн)ни көрситиду; (2) Тәвратта көп тилға елинған, қиямәт күнини өз ичигә алған ахирқи заманлардики ахирқи дәһшәтлик азап-оқубәтлик күнләрни, йәни «Пәрвәрдигарниң күни»ни көрситиду, мошу көзқараш бойичә болғанда Юһанна Роһта көтирилип кәлгүсидики заманларға йөткилип «Пәрвәрдигарниң күни»ни көриду; (3) шу вақитларда һәр жилниң бир күнидә Рим императори (шу вақитта Домитиян еди) барлиқ пухралирини өзигә сәждә қилдуруп: «Қәйсәр рәбтур!» дәп етирап қилип, хушбуй селишқа мәжбур қилатти. Шуңа шу күни «Рәбниң күни» дәп аталған. Бизниңчә «Рәбниң күни» дәл шу күнни көрситиду; лекин кинайилик һәм һәжвийлик иш шуки, Рәб дәл шу күнидә (2-көзқараштикидәк) Өзиниң, йәни «Пәрвәрдигарниң күни»ни аян қилишни лайиқ көрди. **«Мән Роһниң илкигә елинишим билән...»** — «Роһ» Худаниң Роһи, Муқәддәс Роһни көрситиду. ■ **1:10** Вәһ. 4:2. □ **1:11 «Смирна»** — һазирқи Түркийәдики «Измир». **«көридиғанлириңни китап қилип яз вә уни йәттә жамаәткә, йәни Әфәсус, Смирна, Пәргамум, Тиятира, Сардис, Филаделфийә вә Лаодикиядики жамаәтләргә әвәт»** — бу йәттә шәһәрниң һәммиси бир дүгиләктә бир-биригә яндаш жайлашқан еди. Расул Юһанна яшанғанда Әфәсус шәһиридә маканлашқан еди. «Қошумә сөз» вә хәритини көрүң. □ **1:12 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Мис.» 25:31-40.

□ ■

14 Униң баш-чечи ақ жуңдәк, һәтта қардәк аппақ еди
вә көзлири гоя ялқунлап турған оттәк еди. ■

15 Путлири хумданда тавлинип пақириған тучқа
охшайтти, авази шарқирап еқиватқан нурғун
суларниң авазидәк еди. ■

16 У оң қолида йәттә юлтуз тутқан болуп, ағзидин
икки бислиқ өткүр қилич чиқип туратти. Чирайи
худди қуяшниң толуқ күчидә парлиғандәк яриқин еди.
□ ■

17 Уни көргинимдә, айиғиға өлүктәк жиқилдим. У оң
қолини үстүмгә тәккүзүп мундақ деди:

— Қорқма, Авалқиси вә Ахирқиси ■

18 һәмдә һаят Болғучи Өзүмдурмән. Мән өлгән едим,
амма мана, Мән әбәдил-әбәткичә һаяттурмән, өлүм
вә тәһтисараниң ачқучлири қолумдидур! ■

19 Шуниң үчүн, көргән ишларни, һазир болуватқан
ишларни вә булардин кейин болидиған ишларни
йезип қалдур.

20 Сән оң қолумда көргән йәттә юлтузниң вә йәттә
алтун чирақданниң сири мана мундақ — йәттә юлтуз
йәттә жамаәтниң әлчилири вә йәттә чирақдан болса

□ **1:13 «көксигә алтун кәмәр бағлиған Инсаноғли»** — яки «көксигә алтун кәмәр бағлиған инсанниң бир оғли». «Дан.» 7:13ни вә изаһатини көрүң. ■ **1:13** Әз. 1:26; Дан. 7:13; Вәһ. 14:14. ■ **1:14** Дан. 7:9; Вәһ. 19:12. ■ **1:15** Вәһ. 14:2. □ **1:16 «мунасивәтлик айәт»** — «Дан.» 7:13. ■ **1:16** Йәш. 49:2; Әф. 6:17; Ибр. 4:12; Вәһ. 2:16; 19:15. ■ **1:17** Йәш. 41:4; 44:6; 48:12. ■ **1:18** Аюп 12:14; Йәш. 22:22; Рим. 6:9; Вәһ. 3:7; 20:1.

йәттә җамаәттур.□

2

Әфәсустики җамаәткә йезилған хәт

1 — Әфәсустики җамаәтниң әлчисигә мундақ язғин:
«Оң қолида йәттә юлтузни тутуп, йәттә алтун
чирақданниң оттурисида Маңғучи мундақ дәйду:
2 — Сениң әҗир-әмәллириңни, тартқан җапалириңни
һәм сәвир-тақитиңни, рәзил адәмләрниң
қилмишлириға чидап туралмайдиғанлиғиңни,
шундақла расул болмисиму өзлирини расул
дәп ативалғанларни синап, уларниң ялғанчи
болғанлиғини тонуғанлиғиңниму билимән.□
3 Шундақ, сениң сәвир-тақәт қиливатқанлиғиңни,
Мениң намим вәҗидин җапа-мушәққәткә бәрдашлиқ
бәргәнлигиңни амма еринмигәнлигиңни билимән.
4 Лекин саңа шу бир етиразим барки, сән өзүңдики
дәсләпки меһир-муһәббәттин ваз кәчтиң.
5 Шуңа қайси һаләттин жиқилип чүшкәнлигиңни
есиңгә елип товва қилғин, авалқи әмәлләрни

□ **1:20 «йәттә юлтуз йәттә җамаәтниң әлчилири вә йәттә чирақдан болса йәттә җамаәттур»** — «әлчилири» башқа хил тәрҗимиси: «пәриштилири». Грек тилида һәм ибраний тилида «пәриштә» вә «әлчи» бир сөз билән ипадилиниду (пәриштиләр Худаниң әлчилири болғач). Бизниңчә мошу йәрдә җамаәтләр әвәткән әлчиләрни көрсәтсә керәк, чүнки пәриштиләргә хәт йезиш һаҗәтсиз еди. Йәттә әлчи Патмос арилиға берип Юһаннадин һал сорашқа кәлгән болуши мүмкин. □ **2:2 «Сениң әҗир-әмәллириңни, тартқан җапалириңни һәм сәвир-тақитиңни, рәзил адәмләрниң қилмишлириға чидап туралмайдиғанлиғиңни... билимән»** — бу толуқ сөз әлчигә ейтилғини билән шүбһисизки, пүткүл җамаәткә (бир адәм сүпитидә) ейтилиду.

қайта қилғин. Болмиса йениңға келимән вә товва
қилмисаң чирақдениңни җайидин йөткиветимән.□
6 Бирақ, сениң шу артуқчилиғиң барки, Мән
Өзүм нәпрәтлинидиған Николас тәрәпдарлириниң
қилмишлиридин сәнму нәпрәтлинисән.□ ■
7 Қулиқи барлар Роһниң җамаәтләргә дегәнлирини
аңлисун! Ғәлибә қилғучиларни Худаниң
җәннитиниң оттурисидики һаятлиқ дәриғиниң
мевилиридин йейишкә муйәссәр қилимән».■

Измирдики җамаәткә йезилған хәт

8 — Измирдики җамаәтниң әлчисигә мундақ язғин: —
«Авалқиси вә Ахирқиси, өлгән вә Тирилгүчи мундақ
дәйду:□ ■
9 — Сениң азап-оқубәтлириңни вә намратлиғиңни
билимән (лекин сән бай!), Йәһудий әмәс туруп
өзлирини Йәһудий дәвалған, Шәйтанниң бир
синагоги болғанларниң төһмәтлириниму билимән.

□ **2:5 «... болмиса йениңға келимән вә товва қилмисаң чирақдениңни җайидин йөткиветимән»** — Әфәсуста һазир җамаәт болмайла қалмай, һәтта шәһәр өзи харабилик болиду. □ **2:6 «Мән Өзүм нәпрәтлинидиған Николас тәрәпдарлириниң қилмишлиридин сәнму нәпрәтлинисән»** — «Николас тәрәпдарлири»ниң ким екәнлиги һазир еniқ әмәс. Бәзиләр уларни «Рос.», 5:6-айәттики «Николас» исимлиқ җамаәт хизмәткари билән мунасивәтлик дәп қарайду; лекин бизниңчә буниңға ениқ испат тепилмиди. Һеч болмиғанда улар етиқатчиларни җинсий бузуқлуққа аздурмақчи болған еди (14-15-айәтни көрүң). ■ **2:6** Вәһ. 2:15. ■ **2:7** Яр. 2:9; Вәһ. 22:2. □ **2:8 «Измир»** — кона исми «Смирна». ■ **2:8** Йәш. 41:4; 44:6; Вәһ. 1:17.

□
10 Алдиңда чекидиған азап-оқубәтләрдин қорқма.
Мана, Иблис араңлардин бәзилириңларни
синилишиңлар үчүн йеқинда зинданға ташлитиду.
Силәр он күн қийнилисиләр. Таки өлгичә садиқ
болғин, Мән саңа һаятлиқ таҗини кийдүримән.
11 Қулиқи барлар Роһниң җамаәтләргә дегәнлирини
аңлисун! Ғәлибә қилғучилар иккинчи өлүмниң
зийиниға һәргиз учримайду!».■

Пәргамумдики җамаәткә йезилған хәт

12 — Пәргамумдики җамаәтниң әлчисигә мундақ
язғин: —
«Икки бислиқ өткүр қиличи бар Болғучи мундақ
дәйду:■
13 — Мән сән олтарған йәрни, йәни Шәйтанниң
тәхти болған җайни билимән. Шундақтиму, сән
Мениң намимни чиң тутуп, һәтта садиқ гувачим
Антипас маканиңда, йәни Шәйтан турған җайда қәтл
қилинған күнләрдиму, Маңа қилған етиқатиңдин
тенип кәтмидиң.
14 Лекин саңа шу бир нәччә етиразим барки,
араңларда Балаамниң тәлимигә әгәшкәнләрдин
бәзиләр болмақта — Балаам болса Балаққа
Исраилларни бутқа атап қурбанлиқ қилинған гөшни

□ **2:9 «... Йәһудий әмәс туруп өзлирини Йәһудий дәвалған, Шәйтанниң бир синагоги болғанларниң төһмәтлиринимиму билимән»** — император Домитиян һөкүм сүргән бәзи вақитларда бириси өзиниң Йәһудий екәнлигини испатлиялса, зиянкәшликкә учримаслиғи керәк дегән бир қанун күчкә егә еди; шүбһисизки, бәзи «етиқатчилар» вә башқилар бу қанундин қалаймиқан пайдилинип зиянкәшликтин қечип, шундақла башқиларғиму зиян йәткүзгән еди. ■ **2:11** Мат. 13:9. ■ **2:12** Вәһ. 1:16; 2:16.

йейиш вә жинсий бузуқлуқ қилишқа аздурушни үгәткән еди. □ ■
15 Шуниңға охшаш, силәрниң араңларда Николас тәрәпдарлириниң тәлимини тутқанларму бар. ■
16 Шуниң үчүн, товва қил! Ундақ қилмисаң, йениңға тез арида берип, ағзимдики қиличим билән шуларға һуҗум қилимән.■
17 Қулиқи барлар Роһниң җамаәтләргә дегәнлирини аңлисун! Ғәлибә қилғучилар болса йошуруп қойған маннадин беримән вә һәр биригә бирдин ақ таш беримән. Таш үстидә йеңи бир исим пүтүклүк болиду, шу исимни уни қобул қилған кишидин башқа һеч ким билмәйду».□ ■

Тиятирадики җамаәткә йезилған хәт

18 — Тиятирадики җамаәтниң әлчисигә мундақ язғин: —
«Көзлири ялқунлиған отқа вә путлири пақирақ тучқа охшайдиған Худаниң Оғли мундақ дәйду:■
19 — Сениң әмәллириңни, меһир-муһәббитиңни, етиқатиңни, әҗир-хизмитиңни вә сәвир-тақитиңни, шундақла һазирқи әмәллириңниң авалқидин ешип чүшүватқанлиғиниму билимән.
20 Лекин, саңа шу бир етиразим барки, өзини пәйғәмбәр дәп ативалған әшу хотун Йизәбәлгә йол

□ **2:14 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Чөл.» 22-24-бап, 31:16. ■ **2:14** Чөл. 22:23; 24:14; 25:1; 31:16. ■ **2:15** Вәһ. 2:6 ■ **2:16** Йәш. 49:2; Әф. 6:17; Ибр. 4:12; Вәһ. 1:16. □ **2:17 «ғәлибә қилғучилар болса йошуруп қойған маннадин беримән вә һәр биригә бирдин ақ таш беримән»** — «манна» — Исраиллар чөл-баяванда жүргән вақтида Худа уларға асмандин чүшүргән күндүлүк узуқлуқ еди («Мис.» 16:32-36-айәтләргә вә «Юһ.» 6:48-58-айәтләргә қаралсун). ■ **2:17** Мис. 16:4-36. ■ **2:18** Вәһ. 1:14,15.

қоюватисән. У хотун қул-хизмәткарлиримға тәлим берип, уларни жинсий бузуқлуқ қилишқа вә бутқа атап нәзир қилинған гөшни йейишкә аздурмақта. □ ■
21 Мән униңға товва қилғидәк вақит бәргән едим, лекин у өз бузуқлуғиға товва қилишни халимайду.
22 Әнди мана, Мән уни *еғир кесәл* орниға ташлап ятқузимән вә униң билән зина қилғанлар қилмишлириға товва қилмиса, уларниму еғир азапқа чөмдүримән. □
23 Униң пәрзәнтлириниму әжәллик кесәл билән уримән. Шу чағда, барлиқ жамаәтләр нийәт-нишанларни вә қәлбләрни күзитип тәкшүргүчиниң Өзүм екәнлигимни, шундақла Мениң һәр бириңларға қилған әмәлийитиңларға яриша яндуридиғанлиғимни билиду. □ ■
24-25 Лекин, Тиятирадики қалғанларға, йәни бу тәлимни қобул қилмиғанлар (уларниң пикри бойичә, Шәйтанниң аталмиш «чоңқур сирлири»ни үгәнмигәнләр), йәни силәргә шуни ейтимәнки: Өзүңларда бар болғанни Мән кәлгичә чиң тутуңлар. Үстүңларға буниңдин башқа жүкни артмаймән. ■

□ **2:20 «мунасивәтлик айәтләр»** — «1Пад.» 16-, 18-19-, 21-бап. ■ **2:20** 1Пад. 16:31; 2Пад. 9:7. □ **2:22 «мана, Мән уни еғир кесәл орниға ташлап ятқузимән»** — грек тилида: «мана, Мән уни кариватқа ташлаймән». □ **2:23 «униң пәрзәнтлириниму әжәллик кесәл билән уримән»** — «пәрзәнтлири» болса жисманий яки роһий жәһәттинму болуши мумкин. **«барлиқ жамаәтләр нийәт-нишанларни вә қәлбләрни күзитип тәкшүргүчиниң Өзүм екәнлигимни... билиду»** — «нийәт-нишанлар» — грек тилида «бөрәкләр» билән ипадилиниду. **«мунасивәтлик айәт»** — «Йәр.» 17:10. ■ **2:23** 1Сам. 16:7; 1Тар. 28:9; 29:17; Зәб. 7:10; 61:13; Йәр. 11:20; 17:10; 32:19; Мат. 16:27; Рос. 1:24; Рим. 2:6; 14:12; 2Кор. 5:10; Гал. 6:5; Вәһ. 20:12. ■ **2:24-25** Вәһ. 3:11.

26 Ғәлибә қилғучиларға, йәни әмәллиримни
ахирғичә чиң тутқан кишиләргә болса, уларға пүткүл
әлләргә һаким болуш һоқуқини беримән.
27 Мана бу Атам Маңа бәргән һоқуққа охшаш
һоқуқтур: —
«У уларни төмүр калтәк билән падичидәк башқуруп,
сапал қачиларни уруп чаққандәк тар мар қилиду».
□ ■
28 Мән униңға таң юлтузиниму ата қилимән.
29 Қулиқи барлар Роһниң җамаәтләргә дегәнлирини
аңлисун!»

3

Сардистики җамаәткә йезилған хәт

1 — Сардистики җамаәтниң әлчисигә мундақ язғин:
—
«Худаниң йәттә Роһи вә йәттә юлтузиниң Егиси
Болғучи мундақ дәйду:
— Сениң әмәллириңни вә шундақла «һаят» дегән
нам-абруюңниң барлиғини, лекин әмәлийәттә өлүк
екәнлигиңни билимән.■
2 Шуңа, ойған, сениңдә бар болған, амма өләй дәп
қалған *хисләтлириңни* күчәйт; чүнки Худайим алдида
әмәллириңниң түгәл әмәслигини билдим.

□ **2:27 «У уларни төмүр калтәк билән падичидәк башқуруп,...»** — яки «У уларни шаһанә төмүр һаса билән падичидәк башқуруп,... ». **«У уларни ... сапал қачиларни уруп чаққандәк тар мар қилиду»** — бу айәт «Зәб.» 2:9-айәттин елинған болуп, бу йәрдики «улар» Худа билән қаршилашқан «ят әлләр»ни көрситиду. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәб.» 2:8-9, «Вәһ.» 12:5, 19:15. ■ **2:27** Зәб. 2:8-9. ■ **3:1** Вәһ. 1:14, 16.

3 Униң үчүн *сөз-каламни* қандақ қобул қилип
аңлиғиниңни ядиңға кәлтүрүп, уни чиң тутуп товва
қилғин. Лекин ойғанмисаң Мән оғридәк үстүңкә
келимән вә сән қайси сааттә үстүңгә келидиғинимни
һәргиз билмәйсән.□ ■
4 Лекин Сардиста өз кийимлиригә дағ тәккүзмигән
бир нәччә шәхс бар. Улар ақ кийим кийип Мән билән
биллә маңиду, чүнки улар буниңға лайиқтур.□
5 Ғәлибә қилғучилар мана шундақ ақ кийимләрни
кийиду. Мән уларниң намини һаятлиқ дәптиридин
һәргиз өчүрмәймән, бәлки уларниң намини Атам
Худаниң вә Униң пәриштилириниң алдида очуқ
етирап қилимән.■
6 Қулиқи барлар Роһниң жамаәтләргә дегәнлирини
аңлисун!»

Филаделфийәдики жамаәткә йезилған хәт

7 — Филаделфийәдики жамаәтниң әлчисигә мундақ
язғин: —
«Муқәддәс вә һәқиқий Болғучи, шундақла Давутниң
ачқучиға егә Болғучи, ачсам һеч ким япалмайду,

□ **3:3 «Лекин ойғанмисаң Мән оғридәк үстүңкә келимән вә сән қайси сааттә үстүңгә келидиғинимни һәргиз билмәйсән»** — «оғридәк келимән...»: бир қетим Сардис шәһири дүшмәнниң һуҗуми астида туруватқанда «сепил-истиһкамимиз һеч бөсүлмәс» дәп хатирҗәмликтә ухлаватқанда дүшмән «оғридәк» кирип уни ишғал қилған. ■ **3:3** Мат. 24:43; 1Тес. 5:2; 2Пет. 3:10; Вәһ. 3:19; 16:15. □ **3:4 «Лекин Сардиста өз кийимлиригә дағ тәккүзмигән бир нәччә шәхс бар»** — «кийимлиригә дағ тәккүзмигән» дегән ибарә көчмә мәнидә, әхлақни көрситиду. **«...бир нәччә шәхс бар»** — грек тилида «... бир нәччә намлар бар». ■ **3:5** Мис. 32:32; Зәб. 68:29; Мат. 10:32; Луқа 12:8; Фил. 4:3; Вәһ. 20:12; 21:27.

япсам һеч ким ачалмайду дегүчи муну ишларни дәйду: □ ■

8 — Сениң әмәллириңни билимән. Сениң бир
аз күчүң болғач сөз-каламимға итаәт қилғиниң вә
намимдин тенип кәтмигиниң үчүн, алдиңда һеч ким
япалмайдиған бир ишикни ечип қойдум.□

9 Мана, Шәйтанниң синагогидикиләрдин,
Йәһудий әмәс туруп өзлирини Йәһудий дәп
ативалған ялғанчиларни болса шундақ ақивәткә
қалдуримәнки, уларни келип сениң айиғиңға баш
уридиған вә Мениң сени сөйгәнлигимни билидиған
қилимән. □ ■

10 Сән Мениң сәвир-тақәт йолумдики сөз-каламимни
сақлап әмәл қилишиң үчүн бу дуниядики
инсанларни синашқа пүткүл йәр йүзигә чүшидиған
вабалиқ синақниң вақит-саити кәлгәндә сени

□ **3:7 «...шундақла Давутниң ачқучиға егә болғучи»** — Әйса Мәсиһ җисманий җәһәттә Давут падишаниң әвлади болуп, у Худаниң падишалиғиға кириш дәрвазисиниң ачқучидур. «Йәш.» 22:20-25ни көрүң. ■ **3:7** Аюп 12:14; Йәш. 22:22; Вәһ. 1:18; 3:14. □ **3:8 «сениң бир аз күчүң болғач...»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «күчүң аҗиз болсиму,...». □ **3:9 «Шәйтанниң синагогидикиләрдин, Йәһудий әмәс туруп өзлирини Йәһудий дәп ативалған ялғанчилар...»** — 2:9дики изаһатни көрүң. ■ **3:9** Вәһ. 2:9; Пәнд. 14:19

униңдин сақлап қоғдап қалимән.□
11 Мән пат арида келимән. Тажиңни һеч кимниң
тартивалмаслиғи үчүн, өзүңдә бар болғанни чиң
тутқин. ■
12 Ғәлибә қилғучини болса, Худайимниң
ибадәтханисиға түврүк қилимәнки, у у йәрдин әсла
чиқмайду. Мән униң үстигә Худайимниң намини,
Худайимниң шәһириниң намини, йәни әрштин —
Худаниң йенидин чүшидиған йеңи Йерусалимниң
намини вә Мениң йеңи намимни язимән.■
13 Қулиқи барлар Роһниң жамаәтләргә дегәнлирини
аңлисун!»

Лаодикиядики жәмаәткә йезилған хәт

14 — Лаодикиядики жамаәтниң әлчисигә мундақ
язғин: —
«Амин Аталғучи, йәни Садиқ вә һәқиқий Гувачи,
Худаниң каинитиниң келип чиқишиниң Сәвәпчиси

□ **3:10 «Мениң сәвир-тақитимдики сөз-каламни сақлап әмәл қилишиң үчүн...»** — «Мениң сәвир-тақәт йолумдики сөз-каламим» яки (1) хуш хәвәрниң өзини (чүнки уни чиң тутуп сақлаш үчүн һәрһалда көп сәвир-тақәт керәк); яки (2) Мәсиһниң алаһидә сәвир-тақәтлик болуш әмирлирини; яки (3) Худаниң пүткүл сөз-каламини көрситиду (униму чиң тутушқа әҗайип сәвир-тақәт болуш керәк). Бизниңчә бу сөз жуқурики үч җәһәтниң һәммисини өз ичигә алиду. Мәсиһниң өзиниң сәвир-тақити бизгә болмиса, биз «сәвир-тақитимдики сөз-калам»ни һеч туталмаймиз, әлвәттә. **«пүткүл йәр йүзигә чүшүрүлидиған синақ вақит-саити»** — яки (1) император Траҗан жүргүзгән зиянкәшләрни, яки (2) тарихтики бизгә һазир намәлум башқа бир мәзгилни, яки (3) кәлгүсидики «дәһшәтлик азап-оқубәт»ни көрситиду (мәсилән «Мат.» 24:9-22). **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 26:20-21. ■ **3:11** Вәһ. 2:25. ■ **3:12** 1Пад. 7:21; Вәһ. 21:2,10; 22:4.

мундақ дәйду: □ ■

15 Сениң әмәллириңни билимәнки, сән соғму әмәс, қизиқму әмәс. Мән сениң я соғ, я қизиқ болушуңни халайттим!□

16 Сән я соғ я қизиқ әмәс, бәлки илман болғанлиғиң үчүн, сени ағзимдин һө қилимән.

17 Сән бай адәммән, дөләтмән болдум, һеч нәрсигә һаҗәтмән әмәсмән дегиниң билән өзүңниң ғериб, бечарә, йоқсул, кор вә яланач екәнлигиңни билмигәчкә,

18 бай болушуң үчүн отта тавланған алтун, яланачлиқ номуслуғуңниң йепилиши үчүн кийгүзүлүшүңгә ақ кийим-кечәк, көрүшүң үчүн көзлириңгә сүртүшкә тутияни мәндин сетивелишиңни несиһәт қилимән.

□ **3:14 «Амин Аталғучи, йәни Садиқ вә һәқиқий Гувачи, Худаниң каинитиниң келип чиқишиниң Сәвәпчиси»** — «Амин» сөзиниң мәнаси «шундақ болсун» болуп, бу йәрдә Әйса Мәсиһниң Худаниң барлиқ вәдә вә планлириниң «амин»и, йәни уларниң әмәлгә ешишиниң капалити екәнлиги тәкитләнгән. («2Кор.» 1:20). «Худаниң каинитиниң келип чиқишиниң Сәвәпчиси» дегәнниң башқа тәрҗимиси «Худа яратқан каинатниң идарә қилғучиси». Бунңға охшаш сөз «Кол.» 1:15, 18-айәттә тепилиду, шу айәтләрдики изаһатларниму көрүң). ■ **3:14** Кол. 1:15; Вәһ. 1:5, 6. □ **3:15 «Сениң әмәллириңни билимәнки, сән соғму әмәс, қизиқму әмәс. Мән сениң я соғ, я қизиқ болушуңни халайттим!»** — Лаодикия шәһиридә яхши су мәнбиси йоқ еди. Әтрапидики шәһәрләрдиниссиқ су (туруба арқилиқ) йәткүзүлсә илман болуп қалатти; соғ су йәткүзүлсиму соғ әмәс, бәлки илман болуп қалатти; улар өзлири бу илман суни яхши көрмәйтти.

□ ■
19 Мән кимни сөйсәм, шуниң әйивини көрситип
тәрбийиләймән; шуниң үчүн қизғин көйүп-пишип
товва қил. ■
20 Мана, Мән һазир ишик алдида туруп, ишикни
қеқиватимән. Әгәр бири авазимни аңлап ишикни
ачса, униң йениға киримән. Мән униң билән, уму
Мән билән билләә ғизалиниду. □
21 Ғәлибә қилғучини болса, Мәнму ғәлибә қилип,
Атамниң тәхтидә униң билән биргә олтарғинимдәк,
униму тәхтимдә Мән билән биргә олтиришқа
муйәссәр қилимән.■
22 Қулиқи барлар Роһниң җамаәтләргә дегәнлирини

□ **3:18 «көрүшүң үчүн көзлириңгә сүртүшкә тутияни мәндин сетивелишиңни несиһәт қилимән»** — «көзлириңгә сүртүш тутия» грек тилида «көзлириңни мәсиһләйдиған тутия...» яки «көзлириңни Мәсиһ қилидиған тутия...». **«бай болушуң үчүн отта тавланған алтун, ялаңачлиқ номуслуғуңниң йепилиши үчүн кийгүзүлүшүңгә ақ кийим-кечәк, көрүшүң үчүн көзлириңгә сүртүшкә тутияни Мәндин сетивелишиңни несиһәт қилимән»** — Лаодикия шәһири әслидә: (1) интайин бай. Уларниң нурғун банкилири бар еди. Бай екәнлигиниң бир мисали, миладийә 17-жили қаттиқ йәр тәврәш түпәйлидин Филадәлфийә, Сардис вә Лаодикия шәһәрлири интайин еғир зиянға учриғачқа Рим һөкүмити уларға нурғун ярдәм пул әвәтти. Лаодикия шәһиридикиләр пулимиз бар дәп бу пулни рәт қилди; (2) уларниң чирайлиқ жуңлуқ кийим-кечәк ишләш билән даңқи чиққан; (3) уларниң үнүмлүк бир хил көз мәлһимининңму даңқи чиққан еди. ■ **3:18** 2Кор. 5:3; Вәһ. 7:13; 16:15; 19:8. ■ **3:19** Аюп 5:17; Пәнд. 3:12; Ибр. 12:5. □ **3:20 «Әгәр бири авазимни аңлап ишикни ачса, униң йениға киримән. Мән униң билән, уму Мән билән билләә ғизалиниду»** — грек тилида «ғизалиниш» дегән сөз адәттә кәчлик тамақни көрситиду. ■ **3:21** Мат. 19:28; 1Кор. 6:2.

аңлисун!»□

□ **3:22 «Қулиқи барлар Роһниң жамаәтләргә дегәнлирини аңлисун!»»** — бу йәттә жамаәтниң башқабир әһмийити, йәни бешарәтлик әһимийити тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.

Әйса Мәсиһниң хетини

тапшурувалған

«Кичик Асия»дики

йәттә җамаәт

(«Вәһий» 2-3-бап)

«Кичик Асия»дики йәттә җамаәт

4

Әрштики ибадәт

1 Андин мән қаривидим, мана, асманда бир ишик
ечиқлиқ туратти. Мән тунжа қетим аңлиған канай
авазиға охшап кетидиған аваз маңа: «Бу яққа чиқ,
саңа булардин кейин йүз бериши муқәррәр болған
ишларни көрситәй» деди
2 вә дәрһал мән Роһниң илкидә болдум; мана, әрштә
бир тәхт, тәхттә бир зат олтиратти.□
3 Тәхттә олтарғучиниң қияпити йешил қашташ
вә қизил квартсқа охшайтти. Тәхтниң чөрисини
зумрәттәк бир һәсән-һүсән орап туратти. □
4 Тәхтниң әтрапида йәнә жигирмә төрт тәхт бар
еди. Тәхтләрдә ақ кийимләр билән кийингән,
башлириға алтун таж тақалған жигирмә төрт ақсақал
олтиратти.□
5 Тәхттин чақмақлар чеқип, түрлүк авазлар вә
гүлдүрмамилар аңлинип туратти. Тәхтниң алдида
ялқунлап турған йәттә мәшъәл көйүп туратти; булар

□ **4:2 «дәрһал мән Роһниң илкидә болдум»** — «Роһниң илкидә» грек тилда «Роһта». Демәк, Муқәддәс Роһниң илкидә вә илһами астида болған. □ **4:3 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Әз.» 1:26-28. □ **4:4 «тәхтләрдә ақ кийимләр билән кийингән, башлириға алтун таж тақалған жигирмә төрт ақсақал олтиратти»** — «ақсақаллар» кимләр? Алимларниң пикри: яки (1) улар Мәсиһниң жамаитини билдүриду; яки (2) Тәврат дәвридики етиқати билән йол башлиғучиларни көрситиду. Биз (2)-пикиргә майилмиз, чүнки кейинки бабларда жамаәт ақсақаллардин айрим көрүниду (7:9-17, 19:1-10). «Ибр.» 11-бап, болупму 2-айәтниму көрүң.

Худаниң йәттә Роһи еди. □
6 Тәхтниң алди худди хрусталъдәк пақирап
туридиған, сүзүк әйнәк деңиздәк еди. Тәхтниң
оттурисида вә тәхтниң чөрисидә, алди вә кәйни
көзләр билән толған төрт һаят мәхлуқ туратти. □ ■
7 Биринчи мәхлуқ ширға, иккинчи мәхлуқ буқиға
охшайтти. Үчинчи мәхлуқниң йүзи адәмниң
чирайиға охшайтти. Төртинчи мәхлуқ пәрваз
қиливатқан бүркүткә охшайтти.
8 Төрт һаят мәхлуқниң һәр бириниң алтидин қанити
бар еди; уларниң пүтүн бәдининиң чөриси һәтта ич
тәрипиму көзләр билән толған еди; улар кечә-күндүз
тохтимай: —
«Муқәддәс, муқәддәс, муқәддәстур,
Бар болған, һазирму бар һәм кәлгүсидиму Болғучи,
Һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худа!» —
дейишәтти.□ ■
9 Һаят мәхлуқлар тәхттә олтарған әбәдил-әбәт
һаят Болғучини улуқлап, Униңға һөрмәт-шәвкәт
вә тәшәккүр изһар қилғинида,
10 жигирмә төрт ақсақал тәхттә олтарғучиниң
айиғиға жиқилип әбәдил-әбәт һаят Болғучиға баш

□ **4:5 «Тәхтниң алдида ялқунлап турған йәттә мәшъәл көйүп туратти; булар Худаниң йәттә роһи еди»** — бәзи алимлар бу йәттә Роһ йәттә пәриштини көрситиду, дәп қарайду, башқилар Худаниң Муқәддәс Роһиниң йәттә тәрипини көрситиду, дәп қарайду (6:5ни вә «Йәш.» 11:2ни көрүң). **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Мис.» 19:16, «Зәк.» 3:9, 4:10. □ **4:6 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Әз.» 1:4-28. ■ **4:6** Вәһ. 15:2. □ **4:8 «Төрт һаят мәхлуқниң һәр бириниң алтидин қанити бар еди»** — «Әзакиял»да көрүнгән «һаят мәхлуқлар»ниң төрт қанити бар еди. **«уларниң пүтүн бәдининиң чөриси һәтта ич тәрипиму көзләр билән толған еди»** — «ич тәрипиму» яки «қанат астиму». ■ **4:8** Йәш. 6:3; Вәһ. 1:4, 8; 11:17; 16:5.

қоюп сәждә қилатти, таҗлирини тәхтниң алдиға
ташлап қоюп, мундақ дейишәтти: —

11 «Сән, и Пәрвәрдигаримиз вә Худайимиз,
Шан-шәрәп, һөрмәт-шөһрәт вә құдрәткә лайиқтурсән.
Чүнки Өзүң һәммини яраттиң,
Уларниң һәммиси ирадәң билән мәвҗут еди вә яритилди!»■

5

Қозиниң орам язмини қолиға елиши

1 Андин тәхттә олтарғучиниң оң қолида ич вә
таш тәрипигә хәт пүтүлгән вә йәттә мөһүр билән
печәтләнгән бир орам язмини көрдүм. □ ■
2 Жуқири аваз билән: «Орам язмини ечип,
печәтләрни йешишкә ким лайиқтур?» дәп товлиған
қавул бир пәриштинниму көрдүм.
3 Лекин нә әрштә нә йәр йүзидә нә йәр астида орам
язмини ачалайдиған яки ичигә қаралайдиған һеч
ким чиқмиди.■
4 Орам язмини ечишқа яки ичигә қарашқа лайиқ
бирәрси тепилмиғачқа, қаттиқ жиғливәттим.
5 Андин ақсақаллардин бири маңа:
— Жиғлима! Қара, Йәһуда қәбилисидин болған шир
— Давутниң йилтизи Болғучи ғәлибә қилди; шуңа

■ **4:11** Вәһ. 5:12. □ **5:1** **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәк.» 5:1-4.
■ **5:1** Әз. 2:10. ■ **5:3** Фил. 2:10; Вәһ. 5:13.

орам язмини вә униң йәттә печитини ечишқа У
қадир, — деди.□ ■
6 Андин қарисам, тәхт билән төрт һаят мәхлуқниң
арилиғида, ақсақаллар оттурисида бир Қоза өрә
туратти. У йеңила боғузланғандәк қилатти; Униң
йәттә мүңгүзи вә йәттә көзи болуп, бу көзләр
Худаниң пүткүл йәр йүзигә әвәткән йәттә Роһи еди.■
7 Қоза берип, тәхттә олтарғучиниң оң қолидин орам
язмини алди.
8 Язмини алғанда, төрт һаят мәхлуқ вә жигирмә
төрт ақсақал қозиниң айиғиға жиқилди; уларниң
һәр бириниң чилтари вә хушбуй билән толған алтун
чинилири бар еди (бу хушбуй муқәддәс бәндиләрниң
дуалири еди).■
9 Улар йеңи бир күй ейтишти: —

«Орам язмини елишқа,
Вә печәтләрни ечишқа лайиқсән;
Чүнки боғузландиң
Вә һәр қәбилидин, һәр тилдин,
Һәр милләттин, һәр әлдин болған инсанларни
Өз қениң бәдили билән сетивелип, Худаға мәнсуп қилдиң.■
10 Уларни Худайимиз үчүн бир падишалиққа уюштуруп,
Каһинлар қилдиң.

□ **5:5 «Давутниң йилтизи болғучи»** — яки «Давутниң йилтизиниң нотиси» («Йәш.» 11:1ни көрүң). Лекин бизниңчә бу сөз Давутниң Мәсиһтин келип чиққанлиғини һәм Мәсиһниң Давутниң Рәбби екәнлигини көрситиду (22:16 вә «Мат.» 22:42-45). ■ **5:5** Яр. 49:9,10; Йәш. 11:10; Рим. 15:12; Вәһ. 22:16. ■ **5:6** Зәк. 3:9; 4:10; Вәһ. 4:5. ■ **5:8** Зәб. 140:2; Вәһ. 14:2. ■ **5:9** Рос. 20:28; Әф. 1:7; Кол. 1:14; Ибр. 9:12; 10:10; 1Пет. 1:19; 1Юһа. 1:7; Вәһ. 4:11.

Улар йəр йүзидə һөкүм сүриду».■
11 Андин көрдүм вə мана, тəхтниң, һаят
мəхлуқларниң вə ақсақалларниң əтрапида
нурғунлиған пəриштилəрниң авазини аңлидим.
Уларниң сани түмəн миң-түмəн миң, миллион-
миллион еди. □ ■
12 Улар жуқури аваз билəн: —

«Боғузланған қоза қудрəт, дөлəт, даналиқ, күч-қуvəт, һөрмəт, шан-шəрəп
Вə мəдһийигə лайиқтур» дейишəтти.■

13 Андин мəн əрш, йəр йүзи, йəр асти вə деңиздики һəр бир мəхлуқ вə уларниң ичидə бар болғанларниң һəммисиниң: —

«Тəхттə Олтарғучиға вə Қозиға
Мəдһийə, һөрмəт, шан-шəрəп вə һоқуқ-қудрəт
Əбəдил-əбəткичə мəнсуп болғай!» дегинини аңлидим.

14 Төрт һаят мəхлуқ «Амин!» дəп жавап қайтуратти, ақсақаллар йəргə жиқилип сəждə қилатти.□

6

Қозиниң алтə печəтни ечиши

■ **5:10** Мис. 19:6; 1Пет. 2:5, 9; Вəһ. 1:6. □ **5:11 «Уларниң сани түмəн миң-түмəн миң, миллион-миллион еди»** — əслидə «уларниң сани йүз миллионлиған, «миллионлиған еди». ■ **5:11** Дан. 7:10; Ибр. 12:22. ■ **5:12** Вəһ. 4:11. □ **5:14 «...Төрт һаят мəхлуқ «амин!» дəп жавап қайтуратти, ақсақаллар йəргə жиқилип сəждə қилатти»** — бу муһим бабниң темиси тоғрилиқ «қошумчə сөз»имиздə азрақ тохтилимиз.

1 Андин Қоза йәттә печәтниң бирини ачқанда, мән
қарап турдум. Төрт һаят мәхлуқтин бириниң
гүлдүрмамидәк аваз билән: «Кәл!» дегинини
аңлидим.□
2 Көрдүмки, мана бир ақ ат кәлди! Атқа мингүчиниң
қолида бир оқ-я бар еди; униңға бир таж берилди.
У ғәлибә қилғучи сүпитидә зәпәр қучуш үчүн жәңгә
атланди.□ ■
3 Қоза иккинчи печәтни ачқанда, иккинчи һаят
мәхлуқниң: «Кәл!» дегинини аңлидим.
4 Йәнә бир ат оттуриға чиқти, униң рәңги қип-
қизил еди. Атқа мингүчигә йәр йүзидики течлиқни
елип кетиш вә инсанларни өз ара қирғинчилиққа
селиш һоқуқи берилди. Униңға йәнә чоң бир қилич
берилди.
5 Қоза үчинчи печәтни ачқанда, үчинчи һаят
мәхлуқниң: «Кәл!» дегинини аңлидим. Мән
көрдүмки, мана бир қара ат кәлди. Атқа мингүчиниң
қолида бир тараза бар еди.
6 Төрт һаят мәхлуқниң арисидин: —

«Бир тавақ буғдай бир динариус пулға,
Үч тавақ арпа бир динариус пулға сетилиду.

□ **6:1 «Төрт һаят мәхлуқтин бириниң гүлдүрмамидәк аваз билән: «Кәл!» дегинини аңлидим»** — «Кәл!» дегән сөз бәлким 2-8-айәтләрдә көрүнгән атлиқларниң һәр биригә чиқирилған буйруқ болса керәк (3-, 5-, 7-айәтниму көрүң). Бәзи кона көчүрүлмиләрдә «кәл»ниң орнда «келип көргин!» дейилиду. □ **6:2 «униңға бир таж берилди»** — «таж» дегән бу сөз падишаниңки әмәс, бәлки жәң-урушларда яки елишиш мусабиқилирида ғалипларға берилидиған, бир хил нәпис чәмбирәкни көрситиду. **«Көрдүмки, мана бир ақ ат кәлди! Атқа мингүчиниң қолида бир оқ-я бар еди... у ғәлибә қилғучи сүпитидә зәпәр қучуш үчүн жәңгә атланди»** — «ақ атқа мингүчи»ниң салаһийити тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **6:2** Вәһ. 19:11.

Амма зәйтун йеғиға вә шарапқа зәрәр йәткүзмигин!»
— дегәндәк бир авазни аңлидим.□ ■
7 Қоза төртинчи печәтни ачқанда, төртинчи һаят
мәхлуқниң: «Кәл!» дегән авазини аңлидим.
8 Көрдүмки, мана бир татираң атни көрдүм. Атқа
мингүчиниң исми «Өлүм» еди. Униң кәйнидин
тәһтисара әгишип келивататти. Уларға йәр йүзиниң
төрттин биригә һөкүмранлиқ қилип, қилич,
ачарчилиқ, ваба вә йәр йүзидики житқуч һайванлар
арқилиқ адәмни өлтүрүш һоқуқи берилди.□
9 Қоза бәшинчи печәтни ачқанда, Худаниң сөз-
калами үчүн вә изчил гувалиқ бәргәнлиги вәҗидин
өлтүрүлгәнләрниң җанлирини қурбангаһниң тегидә
көрдүм. ■
10 Улар қаттиқ аваз билән нида селишип:
— Әй һакиммутләқ Егимиз, муқәддәс вә һәқиқий
Болғучи! Сән қачанғичә йәр йүзидә туруватқанларни
сорақ қилмай, улардин қенимизниң интиқамини
алмайсән? — дейишәтти.
11 Уларниң һәр биригә бирдин ақ тон берилди.
Уларға, өзүңларға охшаш өлтүрүлидиған қул-
бурадәрлириңлар һәм қериндашлириңларниң сани
тошқичә азғинә вақит арам елишиңлар керәк, дәп
ейтилди.
12 Андин мән Қоза алтинчи печәтни ачқинида

□ **6:6 «Бир тавақ буғдай»** — грек тилида «бир өлчәм буғдай». **«бир динариус пул»** — асасән бир күнлүк иш һәққи еди («Мат.» 20:2). «Бир тавақ» бәлким бир шиң еди (грек тилида «чөникс»). Бирақ бир тавақ буғдай аранла бир кишиниң күнлүк тамиғиға йетиду. Шуңа «қара ат» ачарчилиқ елип келиду. Һалбуки, шуниң билән бир вақитта байлар болса өз раһәт-парағитигә керәк болған «май вә шарап»ларни сетивалалайду. ■ **6:6** Вәһ. 9:4. □ **6:8 «қилип, қилич, ачарчилиқ, ваба вә йәр йүзидики житқуч һайванлар арқилиқ...»** — «ваба» грек тилида «өлүм». ■ **6:9** Вәһ. 19:10; 20:4.

көрдүмки, мана дәһшәтлик бир йәр тәврәш йүз
бәрди, қуяш бәәйни қара жундин тоқулған бөздәк
қап қара рәңгә, толун ай болса қанниң рәңгигә
кирди. □ ■
13 Әнҗир дәриғиниң қаттиқ боранда силкинишидин
әнҗир ғорилири йәргә төкүлгәндәк, асмандики
юлтузларму йәр йүзигә төкүлди.
14 Асман худди орам язминиң түрүлгинидәк ғайип
болди, һәр бир тағ вә арал орнидин йөткәлди; □
15 һәмдә дуниядики падишалар, мөтивәрләр,
сәрдарлар, байлар, күчлүкләр, қуллар вә һөрләрниң
һәммиси өңкүрләргә вә тағларниң камарлириға
йошурунди. □
16 Улар тағларға вә қорам ташларға мундақ дәп җар
салди: —
«Үстимизгә чүшүңлар! Бизни тәхттә Олтарғучиниң
сиймасидин һәм Қозиниң ғәзивидин йошуруңлар вә
сақлаңлар! □ ■
17 Чүнки Уларниң дәһшәтлик ғәзәп күни кәлди, әнди
ким пут тирәп туралисун?!».■

7

Мөһүрләнгән 144000 киши

□ **6:12 «Андин мән Қоза алтинчи печәтни ачқинида көрдүм...»** — «йәттә печәт» тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **6:12** Йо. 2:10, 31; 3:15; Йәш. 13:10; 24:23; Ам. 8:9; Мат. 24:29, Рос. 2:20 □ **6:14 «мунасивәтлик айәт»** — «Йәш.» 34:4. □ **6:15 «сәрдарлар»** — грек тилида «миң бешилар». **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 2:21. □ **6:16 «мунасивәтлик айәт»** — «Һош.» 10:8. ■ **6:16** Йәш. 2:19; Һош. 10:8; Луқа 23:30; Вәһ. 9:6. ■ **6:17** Йо. 2:10, 31; 3:15; Йәш. 2:12-22; 13:6-13; 24:23; Ам. 8:9; Мат. 24:29; Рос. 2:20

1 Униңдин кейин мән көрдүмки, төрт пәриштә йәр
йүзиниң төрт булуңида туратти. Улар һәр қандақ
шамалниң қуруқлуқ, деңиз һәм дәл-дәрәқләргә
урулмаслиғи үчүн йәр йүзиниң төрт тәрипидин
чиқидиған шамални тизгинләп туратти.
2 Мән һаят Худаниң мөһүрини алған, күн чиқиштин
көтириливатқан башқа бир пәриштини көрдүм. У
қаттиқ аваз билән қуруқлуқ вә деңизларни вәйран
қилиш һоқуқи берилгән әшу төрт пәриштигә:
3 «Биз Худаниң қул-хизмәткарлириниң пешанисигә
мөһүр басқичә, қуруқлуқ, деңиз вә дәл-дәрәқләрни
вәйран қилмаңлар!» дәп товлиди.
4 Мән мөһүрләнгәнләрниң санини аңлидим —
Исраилларниң һәр қайси қәбилилиридин бир йүз
қириқ төрт миң киши, йәни: —■

5 Йәһуда қәбилисидин он икки миң киши,
Рубән қәбилисидин он икки миң киши,
Гад қәбилисидин он икки миң киши,
6 Ашир қәбилисидин он икки миң киши,
Нафтали қәбилисидин он икки миң киши,
Манассәһ қәбилисидин он икки миң киши,
7 Шимеон қәбилисидин он икки миң киши,
Лавий қәбилисидин он икки миң киши,
Иссакар қәбилисидин он икки миң киши,
8 Зәбулун қәбилисидин он икки миң киши,
Йүсүп қәбилисидин он икки миң киши,
Бинямин қәбилисидин он икки миң киши
мөһүрләнгән еди.□

■ **7:4** Вәһ. 14:1. □ **7:8 «...Зәбулун қәбилисидин он икки миң киши, Йүсүп қәбилисидин он икки миң киши, Бинямин қәбилисидин он икки миң киши мөһүрләнгән еди»** — он қәбилидин Дан қәбилиси кам еди; Йүсүпниң қәбилиси икки бөләккә (Йүсүпниң вә Манассәһниң)гә бөлүнди.

Нижатни тапқан зор бир туп халайиқ

9 Бу ишлардин кейин көрдүмки, мана һәр әл, һәр
қәбилә, һәр милләттин болған, һәр хил тилларда
сөзлишидиған сан-санақсиз зор бир топ халайиқ
тәхтниң вә Қозиниң алдида туратти; уларниң
һәммисигә ақ тон кийдүрүлгән болуп, қоллирида
хорма шахлири тутқан еди.
10 Улар жуқури аваз билән: —
«Нижат тәхттә олтарғучи Худайимизға вә Қозиға
мәнсуп болғай!» дәп вақиришатти.□
11 Барлиқ пәриштиләр тәхтниң, ақсақалларниң
вә төрт һаят мәхлуқниң әтрапиға олашқан еди.
Улар тәхтниң алдида жиқилип, Худаға сәждә қилип
мундақ дейишәтти: —

12 «Амин! Һәмд-мәдһийә, шан-шәрәп,
Даналиқ вә тәшәккүр,
Һөрмәт вә күч-қудрәт
Худайимизға әбәдил-әбәткичә мәнсуп болғай,
амин!»

13 Әнди ақсақаллардин бири мәндин:
— Бу ақ тон кийдүрүлгән кишиләр ким болиду,
қәйәрдин кәлди? — дәп сориди.
14 — Тәхсир, бу өзлиригә мәлумдур, — дедим.
У маңа:
— Булар дәһшәтлик азап-оқубәтни бешидин өткүзүп
кәлгәнләр. Улар тонлирини Қозиниң қенида жуюп
аппақ қилған.

□ **7:10 «Нижат тәхттә олтарғучи Худайимизға вә Қозиға мәнсуп болғай!»** — «Нижат... Қозиға болғай!» дегән ибарә болса Худа вә Қоза инсанларға ата қилған нижатниң мевиси болған шан-шәрәп, нам-шөһрәт вә һәмдусаналарниң һәммси һеч немә қалдурмай Худа вә Қозиға қайтуруп келинсун, дегәндәк мәнидә.

15 Шуңа улар Худаниң тәхтиниң алдида туруп,
ибадәтханисида кечә-күндүз Униң хизмитидә
болиду; тәхттә Олтарғучи болса уларниң үстигә
чедирини сайивән қилиду. □
16 Улар йәнә һеч ач қалмайду, һеч уссимайду, уларға
нә аптап, нә пижиғирим иссиқ һеч урмайду. ■
17 Чүнки уларни тәхтниң оттурисидики Қоза бақиду
вә һаятлиқ сүйи булақлириға елип бариду; вә Худа
уларниң һәр бир көз йешини сүртиду, — деди. □ ■

8

Қозиниң йәттинчи печәтни ечиши

1 Қоза йәттинчи печәтни ачқанда, әрштә йерим
саатчә жим-житлиқ һөкүм сүрди.□
2 Андин Худаниң алдида туридиған йәттә пәриштини
көрдүм. Уларға йәттә канай берилди.
3 Алтун хушбуйдан тутқан йәнә бир пәриштә келип,
хушбуйгаһниң алдида турди. Барлиқ муқәддәс
бәндиләрниң дуалири билән бирликтә тәхтниң
алдидики алтун хушбуйгаһ үстидә *Худаға* атап
сунушқа униңға көп хушбуй берилди.□

□ **7:15 «тәхттә Олтарғучи болса уларниң үстигә чедирини сайивән қилиду»** — грек тилида «тәхттә Олтарғучи болса уларниң үстигә Өз чедирини йейип бериду». ■ **7:16** Йәш. 49:10. □ **7:17 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 5:5-6, 25:8. ■ **7:17** Йәш. 25:8; Зәб. 22:1; Вәһ. 21:4. □ **8:1 «Қоза йәттинчи печәтни ачқанда, әрштә йерим саатчә жим-житлиқ һөкүм сүрди»** — «йәттә печәт» тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. □ **8:3 «хушбуйгаһ... алтун хушбуйгаһ»** — грек тилида «қурбангаһ... алтун қурбангаһ».

4 Вә хушбуйниң түтүнлири муқәддәс бәндиләрниң
дуалири билән биллә пәриштиниң қолидин Худаниң
алдиға көтирилди.■
5 Андин пәриштә хушбуйданни қолиға елип, уни
қурбангаһдики от билән толдуруп, йәр йүзигә
атти; шуниң билән түрлүк авазлар, гүлдүрмамилар
аңланди, чақмақлар чеқилди вә бир йәр тәврәш
болди.
6 Андин қоллириға бирдин канай тутқан йәттә
пәриштә канайлирини челишқа һазирланди.

Йәттә канайниң челиниши

7 Биринчи пәриштә канийини чалди; шуниң билән
мөлдүр вә от қан арилаш пәйда болуп йәр йүзигә
ташланди, зиминниң үчтин бири көйдүрүлди, дәл-
дәрәқләрниң үчтин бири көйдүрүлди вә пүткүл
йешил от-чөпләр көйдүрүлди.
8 Иккинчи пәриштә канийини чалди; шуниң билән
гояки лавулдап көйүватқан йоған бир тағдәк ғайәт
зор *бир җисим* деңизға ташланди. Деңизниң үчтин
бири қанға айланди
9 вә деңиздики җаниварларниң үчтин бири өлди;
кемиләрниң үчтин бири вәйран болди.
10 Үчинчи пәриштә канийини чалди; шуниң билән
асмандин мәшъәлдәк ялқунлап янған чоң бир
юлтуз чүшти; у дәрияларниң үчтин бириниң вә
булақларниң сулири үстигә чүшти.
11 Юлтузниң исми «Кәкрә» еди. Суларниң үчтин
бири кәкридәк болуп кәтти, сулар аччиқ болуп
кәткәчкә нурғун адәм судин өлди.
12 Төртинчи пәриштә канийини чалди; шуниң
билән қуяшниң үчтин бири, айниң үчтин бири

■ **8:4** Зәб. 140:2.

вә юлтузларниң үчтин бири урулди. Нәтиҗидә,
қуяш, ай вә юлтузларниң йоруқлуғиниң үчтин бири
қараңғулашти, күндүзниң үчтин биридә йоруқлуқ
йоқалди, кечиниң үчтин биридиму шундақ болди.
13 Йәнә көрдүмки, асманниң оттурисида учуп
кетиватқан бир бүркүтниң қаттиқ аваз билән: —
«Канайни челишқа тәмшәлгән қалған үч
пәриштиниң канай авазлири аңланса йәр йүзидә
туруватқанларниң һалиға вай, вай, вай!» дегинини
аңлидим.

9

1 Бәшинчи пәриштә канийини чалди; мән асмандин
йәргә чүшүп кәткән бир юлтузни көрдүм. Теги йоқ
һаңға баридиған қудуқниң ачқучи униңға берилди,■
2 У теги йоқ һаңниң қудуғини ачти. Қудуқтин
йоған хумданниң исидәк түтүн өрләп чиқти. Һаңниң
қудуғиниң түтүнидин қуяш вә көкни қараңғулуқ
басти.
3 Түтүнниң ичидин йәр йүзигә чекәткә яғди. Уларға
йәр йүзидики чаянлардәк чеқиш күчи берилгән еди.
4 Уларға йәр йүзидики от-чөпләргә вә һәр қандақ
өсүмлүк яки дәл-дәрәқләргә зәрәр йәткүзмәңлар,
пәқәт пешанисидә Худаниң мөһүри болмиған
адәмләргила зәрәр қилиңлар, дәп ейтилди.■
5 Уларға адәмләрни өлтүрүшкә әмәс, бәлки бәш
айғичә қийнашқа йол қоюлди; улар йәткүзидиған
азап адәмни чаян чаққандикидәк азап еди.
6 Шу күнләрдә, инсанлар өлүмни издәйду, лекин
тапалмайду; өлүмни сеғиниду, лекин өлүм улардин
қачиду.■

■ **9:1** Луқа 8:31; Вәһ. 17:8. ■ **9:4** Әз. 9:4; Вәһ. 6:6; 7:3. ■ **9:6** Йәш. 2:19; Йәр. 8:3; Һош. 10:8; Луқа 23:30; Вәһ. 6:16.

7 Чекәткиләрниң қияпити худди җәңгә һазирланған
атларға охшайтти. Башлирида болса алтун таҗқа
охшайдиған бир нәрсә болуп, чирайи адәмниңкигә
охшайтти.■
8 Чачлири аялларниң чечиға, чишлири ширниң
чишиға охшайтти.
9 Уларниң көкригидики савути төмүр савутларға
охшайтти; қанатлириниң авази җәңгә атланған
нурғун ат-һарвуларниң авазиға охшайтти.
10 Чаянларниңкигә охшаш қуйруқлири вә
нәштәрлири бар еди. Адәмни бәш ай азапқа
салидиған күч болса қуйруқлирида еди.
11 Уларни идарә қилидиған падишаси, йәни теги йоқ
һаңниң пәриштиси бар еди. Униң ибранийчә исми
Аваддон; грекчә исми Аполийон еди.□
12 Биринчи «вай» өтүп кәтти. Мана, буниңдин кейин
йәнә икки «вай» келиду.■

Алтинчи канайниң челиниши; «иккинчи вай»ниң башлиниши

13-14 Алтинчи пәриштә канийини чалди; мән
Худаниң алдидики алтун қурбангаһниң төрт
мүңгүзидин чиққан бир авазни аңлидим, бу аваз
канайни тутқан алтинчи пәриштигә:
— Чоң Әфрат дәриясиниң йенида бағлақлиқ төрт
пәриштини бошат, деди.
15 Дәл шу саат, шу күн, шу ай, шу жил үчүн һазирлап
қоюлған бу төрт пәриштә инсанларниң үчтин бирини
һалак қилиш үчүн бағлақтин бошитилди.

■ **9:7** Мис. 10:4. □ **9:11** **«Униң ибранийчә исми Аваддон; грекчә исми Аполийон еди»** — бу икки исимниң мәнаси «һалак қилғучи». ■ **9:12** Вәһ. 8:13.

16 Буларниң атлиқ ләшкәрләр қошунининиң сани
икки йүз миллион еди. Уларниң санининиң
җакаланғанлиғини аңлидим.□
17 Ғайипанә көрүнүштә көзүмгә көрүнгән ат вә
үстигә мингәнләр мана мундақ еди: атлиқларниң
көкригидики савути чоғдәк қизил, көк яқуттәк көк
вә гуңгуттәк сериқ еди. Атларниң башлири ширниң
бешидәк еди; уларниң еғизлиридин от, түтүн вә
гуңгут чиқип туратти. □
18 Бу үч баладин, йәни атларниң ағзидин чиққан
от вә түтүн вә гүнгүрттин инсанларниң үчтин бири
өлтүрүлди.
19 Чүнки атларниң күчи еғизлирида вә қуйруқлирида
еди; уларниң қуйруқлирининиң иланларға охшаш
беши болуп, булар билән адәмни зәхимләндүрәтти.
20 Қалған инсанлар, йәни бу балаю-апәтләрдин
өлтүрүлмәй қалғанлар өз қоллирининиң әмәллиригә
товва қилмиди, йәни җинларға, көрәлмәс, аңлалмас
вә маңалмас алтун, күмүч, туч вә яғач бутларға
чоқунуштин ваз кәчмиди. ■
21 Улар қатиллиқ, сеһиргәрлик, җинсий бузуқлуқ вә
оғрилиқлириғиму товва қилмиди.

10

Пәриштә вә кичик орам язма

□ **9:16 «буларниң атлиқ ләшкәрләр қошунининиң сани икки йүз миллион еди»** — «икки йүз миллион» грек тилида «икки түмән һәссә түмән». □ **9:17 «атлиқларниң көкригидики савути чоғдәк қизил, көк яқуттәк көк вә гуңгуттәк сериқ еди»** — «чоғдәк қизил, көк яқуттәк көк вә гуңгуттәк сериқ еди» яки «от, көк яқут вә гуңгуттин еди». ■ **9:20** Зәб. 113:12, 13, 14, 15; 134:15.

1 Андин кейин, әрштин чүшүватқан йәнә бир күчлүк
пәриштини көрдүм. У бир парчә булут билән
йепинған болуп, бешиниң үстидә бир һәсән-һүсән
бар еди. Чирайи қуяшқа, путлири от түврүккә
охшайтти;■
2 қолида бир кичик ечиқлиқ орам язма бар еди. У оң
путини деңиз үстигә, сол путини қуруқлуққа қоюп
туруп,
3 ширниң һөкиришигә охшаш қаттиқ аваз билән
вақириди. У вақириғанда, йәттә гүлдүрмама өз
авазлирини аңлитип сөз қилди.
4 Йәттә гүлдүрмама сөз қилғанда, дегәнлирини
хатириливалмақчи болуп тураттим. Бирақ
асмандин: —
«Йәттә гүлдүрмаминиң ейтқанлирини мөһүрләп,
уларни хатирилимә» дегән авазни аңлидим.□ ■
5 Деңиз һәм қуруқлуқниң үстидә турған, мән көргән
у пәриштә оң қолини асманға көтирип,■
6 асманлар һәм уларда болғанларниң һәммисини,
йәр-зимин һәм униңда болғанларниң һәммисини,
деңиз һәм униңда болған һәммисини Яратқучи, йәни
әбәдил-әбәткичә һаят Яшиғучи билән қәсәм қилип:
— Вақит йәнә кәйнигә сүрүлмәйду;■
7 бәлки йәттинчи пәриштә канай челиш алдида,
йәни авази аңлиниш алдидики күнләрдә, Худаниң
Өз қул-хизмәткарлири болған пәйғәмбәрләргә хуш
хәвирини йәткүзгинидәк Униң сири түгәллинип,
әмәлгә ашиду, — деди.
8 Мән асмандин аңлиған аваз маңа йәнә сөзләп:
— Берип, деңиз һәм қуруқлуқниң үстидә турған
пәриштиниң қолидики ечиқлиқ орам язмини алғин,

■ **10:1** Мат. 17:2; Вәһ. 1:15. □ **10:4 «Йәттә гүлдүрмаминиң ейтқанлирини мөһүрләп, уларни хатирилимә»** — демәк, бу сөзләрни мәхпий тут. ■ **10:4** Дан. 8:26; 12:4. ■ **10:5** Дан. 12:7. ■ **10:6** Вәһ. 11:15.

деди.
9 Мән берип, пәриштиниң кичик орам язмини маңа
беришини соридим. У маңа:

— Буни елип йә! Ашқазиниңни зәрдаб қилиду, бирақ
ағзиң һәсәлдәк татлиқ болиду, деди.□ ■
10 Мән шуниң билән кичик орам язмини пәриштиниң
қолидин елип йедим; дәрвәқә ағзимға һәсәлдәк
татлиқ тетиди, лекин йегәндин кейин ашқазиним
зәрдаб болди. □
11 Шуниң билән маңа:

— Сән көп милләтләр, әлләр вә һәр хил тилларда
сөзлишидиғанлар вә падишалар тоғрисидики вәһий-
бешарәтләрни йәнә җакалишиң лазим, дейилди.

11

Икки гувачи; «иккинчи вай»ниң давами

1 Маңа өлчигүч һасидәк бир қомуш берилип, мундақ
дейилди:

□ **10:9 «...Буни елип йә! Ашқазиниңни зәрдаб қилиду, бирақ ағзиң һәсәлдәк татлиқ болиду»** — көчмә мәнаси «саңа авал бир хил хошаллиқ йәткүзиду, лекин кейин җүригиңни ечиштуриду» дегәндәк болиду. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Әз.» 2:6-3:3. ■ **10:9** Әз. 3:1. □ **10:10 «Мән шуниң билән кичик орам язмини пәриштиниң қолидин елип йедим...»** — «орам язмини йейиш» бизниңчә Юһанна мәзмунини йәткүзүши керәк болидиған, төвәндики 11-19-баплардики бешарәтләр билән бағлиқ. «Қошумчә сөз»имиздә у тоғрилиқ тохтилимиз.

«Барғин, Худаниң ибадәтханиси, қурбангаһи вә у
йәрдә ибадәт қиливатқанларни өлчигин. □ ■
2 Лекин ибадәтханиниң ташқириқи һойлисини
өлчимәй қой, чүнки у йәр ят таипиләргә берилди,
шуниң билән муқәддәс шәһәр қириқ икки ай
дәпсәндә қилиниду.■
3 Мән икки гувачимға қудрәт беримән, шуниң билән
улар бөз кийим кийип, вәһий-бешарәтләрни бир миң
икки йүз атмиш күн йәткүзиду»□
4 (булар йәр-зиминниң Рәбби алдида турған икки түп
зәйтун дәриғи вә икки чирақдандур). □ ■
5 Бирәрси уларни зәхимләндүрмәкчи болса,
еғизлиридин от пүркүлүп чиқип, дүшмәнлирини
йәп түгитиду. Уларни зәхимләндүрмәкчи болғанлар
мана шундақ өлтүрүлиду.
6 Улар бешарәт-вәһийни йәткүзгән күнләрдә ямғур
яғдурмаслиққа асманни етиветиш қудритикә
егә; суларни қанға айландуруш вә һәр хил бала-
ваба билән йәр-зиминни халиған вақитта уруш
қудритигиму егә.■
7 Уларниң гувалиқ вәзиписи аяқлишиши билән, теги
йоқ һаңдин чиқидиған диво улар билән елишиду вә

□ **11:1 «Барғин, Худаниң ибадәтханиси, қурбангаһи вә у йәрдә ибадәт қиливатқанларни өлчигин»** — қизиқ йери шуки, Юһанна муқәддәс ибадәтханини вә униңда ибадәт қилғучиларни өлчигин дәп буйрулғини билән у бизгә буларниң өлчәмлирини ейтмайду. Бу ишниң әһмийити тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә азрақ тохтилимиз. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Əз.» 40:3 қатарлиқлар, «Зәк.» 2:1-4. ■ **11:1** Əз. 40:3-49; Əz. 41; Əz. 42; Əz. 43. ■ **11:2** Вәһ. 13:5. □ **11:3 «икки гувачим... бөз кийим кийип...»** — кона заманларда «бөз кийим кийиш» товва қилиш яки матәм тутушни билдүрәтти. Шүбһисизки, бу иш уларниң товва қилиш һәққидики хәвәрни тәкитләш үчүн болиду. □ **11:4 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәк.» 4:1-7. ■ **11:4** Зәк. 4:3,14. ■ **11:6** Мис. 7; 8; 9; 10; 12; 1Пад. 17:1.

уларни йеңип өлтүриду.□ ■
8 Җәсәтлири роһий җәһәттин Содом вә Мисир дәп
атилидиған шу катта шәһәрниң ғол кочисида ятиду;
шу йәрдә уларниң Рәббиму крестләнгән еди.□ ■
9 Һәр милләттин, һәр қәбилидин вә һәр хил тилда
сөзлишидиғанлардин, һәр әлдин болған адәмләр
уларниң җәсәтлиригә үч йерим күн тикилип қарайду
вә җәсәтләрниң йәрликкә қоюлушиға йол қоймайду.
10 Йәр йүзидә туруватқанлар уларниң бу һалидин
хошаллинип, тәбриклишип, бир-биригә һәдийәләр
әвәтишиду; чүнки бу икки пәйғәмбәр йәр
йүзидикиләрни қийнатти.
11 Лекин үч йерим күндин кейин, Худадин кәлгән
һаятлиқ нәпәси иккиләнгә кирди, улар орнидин пут
тирәп турди; уларға қараватқанларниң үстигә чоң
бир қорқунуч чүшти. □ ■
12 Андин улар иккәйләнгә әрштин кәлгән: — «Бу яққа
чиқ!» дегән жуқури бир авазни аңлиди; шуниң билән
улар дүшмәнлириниң көз алдида бир булут ичидә

□ **11:7 «теги йоқ һаңдин чиқидиған дивә улар билән елишиду»** — грек тилида «теги йоқ һаңдин чиқидиған дивә улар билән урушиду». ■ **11:7** Дан. 7:21; Вәһ. 13:7,11. □ **11:8 «роһий җәһәттин Содом вә Мисир дәп атилидиған шәһәр»** — Содом еғир бузуқлуққа чөмгән еди, Мисир болса Худаниң бәндилиригә нисбәтән әслидә уларни әсир қиливалған «бу рәзил дуния»ниң символидур. Шәһәрниң «роһий җәһәттин» шу намларда болуши «Рим» яки «Бабил (Бабилон)»ни көрситиши мүмкин; шәһәр һәрһалда ахирқи заманда бу рәзил дунияниң күч-қудритигә әң чоң намайәндә болуши керәк.Бәзи алимлар шәһәрни Йерусалим дәп қарайду. ■ **11:8** Вәһ. 7:2, 5; 18:10. □ **11:11 «Худадин кәлгән һаятлиқ нәпәси иккиләнгә кирди...»** — грек тилида «нәпәс» вә «роһ» бирла сөз билән ипадилиниду. ■ **11:11** Әз. 37:5,10

асманға көтирилди. □
13 Дәл шу саат ичидә шиддәтлик йәр тәврәш йүз
бәрди, шәһәрниң ондин бири гумран болуп, йәттә
миң киши һалак болди. Қалғанлири дәккә-дүккигә
чөмүп, әрштики Худани улуқлашти.□
14 Иккинчи «вай» өтүп кәтти; мана, үчинчи «вай»
келишкә аз қалди.■

Йәттинчи пәриштиниң канай челиши; «үчинчи вай»

15 Андин йәттинчи пәриштә канийини чалди; әрштә
жуқури авазлар аңлинип мундақ дейилди: —
«Дунияниң падишалиғи Пәрвәрдигаримиз
Вә униң Мәсиһиниң падишалиғи болди,
У әбәдил-әбәткичә һөкүм сүриду».
16 Худаниң алдида өз тәхтлиридә олтарған жигирмә
төрт ақсақал йәргә жиқилип баш қоюп, Худаға сәждә
қилип мундақ дейишти: —
17 «Шүкүрләр ейтимиз саңа,
И бар Болғучи вә бар болған һәммигә Қадир
Пәрвәрдигар Худа,
Чүнки улуқ қудритиңни қолуңға елип,
Һөкүмүңни жүргүзүшкә башлидиң.■
18 Әлләр ғәзәпләнгән еди,
Әнди Сениң ғәзивиң йетип кәлди!
Өлгәнләрни сорақ қилиш,
Қул-хизмәткарлириң болған пәйғәмбәрләрни,
Муқәддәс бәндиләрни,

□ **11:12 «улар иккәйләнгә әрштин кәлгән: — «Бу яққа чиқ!» дегән жуқури бир авазни аңлиди»** — бәзи қедимки көчүрмиләрдә: «Мән улар иккилиси өзлиригә әрштин кәлгән: — «Бу яққа чиқ!» дегән жуқури бир авазни аңлидим» дейилиду. □ **11:13 «йәттә миң киши һалак болди»** — грек тилида «йәттә миң нам һалак болди». ■ **11:14** Вәһ. 8:13; 9:12; 15:1. ■ **11:17** Вәһ. 1:4, 8; 4:18; 16:5.

Төвән яки катта болсун намиңдин қорққанларни инъамиға егә қилиш,
Йәр йүзини һалак қилғанларни һалак қилиш вақти кәлди».

19 Андин Худаниң әрштики ибадәтханиси ечилди вә униң әһдә сандуғи ибадәтханида көрүнди; чақмақлар, түрлүк авазлар, гүлдүрмамилар , йәр тәврәш вә дәһшәтлик мөлдүр болди.■

12

Аял, оғул бала вә әждиһа

1 У чағда, әрштә әҗайип бир карамәт пәйда болди — у қуяшни йепинчақлиған, путлириниң астида ай, бешида он икки юлтузлуқ таж бар бир аял еди.
2 У һамилдар болуп, толғақ йәп туғуш азавида дад-пәряд көтәрди.□
3 Андин әрштә йәнә бир аламәт көрүнди — мана, йәттә башлиқ, он мүңгүзлүк, йәттә бешида йәттә таж бар болған чоң бир қизил әждиһа туратти.
4 У қуйруғи билән асмандики юлтузларниң үчтин бирини сүпүрүп, уларни йәр йүзигә чөрүвәтти. Әҗидиһа туғай дәп қалған аял йәңгигән һаман униң

■ **11:19** Вәһ. 15:5. □ **12:2 «У (аял) һамилдар болуп, толғақ йәп туғуш азавида дад-пәряд көтәрди...»** — аял тоғрилиқ үч пикир бар; у яки (1) җамаәтни; яки (2) бүви Мәрйәм; яки (3) Исраилни билдүриду. Бизниң униң Исраилни билдүридиғанлиғиға қилчә гуманимиз йоқ. Һәзрити Йүсүпниң Тәврат, «Яритилиш» 37-бапта хатириләнгән чүшини көрүң. «Аял» җамаәт болуши мүмкин әмәс, чүнки «аял» Мәсиһни туғиду (5-айәт). 12:17ниму көрүң.

балисини ялмап жутувәтмәкчи болуп униң алдида
турди.□
5 Аял бир бала, йәни пүтүн әлләрни төмүр һасиси
билән падичидәк бақидиған бир оғул туғди. Бала
болса Худаниң вә Униң тәхтиниң алдиға ғаччидә
елип чиқилди.■
6 Аял чөлгә қачти; у йәрдә униң 1260 күн беқилиши
үчүн униңға Худа тәрипидин һазирлап қоюлған бир
жай бар еди.■
7 Андин әрштә жәң болди. *Баш пәриштә* Микаил
вә униң пәриштилири әждиһа билән жәң қилғили
турди; әждиһаму өз пәриштилири билән уларға
етилди.□
8 Лекин у үстүнлүк қазиналмиди, униңға вә
пәриштилиригә әрштә турушқа орун қалмиди.■
9 Шуниң билән зор әждиһа, йәни Иблис вә Шәйтан дәп
аталған, пүтүн жаһанни аздурғучи һелиқи қедимий
илан йәр йүзигә ташланди. Униң пәриштилириму
униң билән тәң ташланди.■
10 Андин мән әрштә жуқури бир авазниң мундақ
дегәнлигини аңлидим: —

«Кәлди Худайимизниң нижатлиғи, қудрити,
падишалиғи вә Униң Мәсиһиниң һоқуқи!

□ **12:4 «У (әждиһа) қуйруғи билән асмандики юлтузларниң үчтин бирини сүпүрүп, уларни йәр йүзигә чөрүвәтти...»** — бу вәһий бизниңчә Шәйтанниң әслидә әрштә Худаға қарши көтәргән исянини көрситиду. Бундақ шәрһ тоғра болса, пәриштиләрниң үчтин бири исянға қошулуп һазирқи жинлар болуп чиққан. ■ **12:5** Зәб. 2:9; Вәһ. 2:27. ■ **12:6** Вәһ. 11:3.
□ **12:7 «Баш пәриштә Микаил»** — баш пәриштә Микаилниң Исраил хәлқини қоғдаш үчүн алаһидә мәсъулийити бар («Дан.» 10:13, 21, 12:1 вә «Йәһ.» 9ни көрүң). ■ **12:8** Дан. 2:35. ■ **12:9** Луқа 10:18; Вәһ. 20:2.

Чүнки қериндашлиримизниң үстидин Худайимизниң алдида кечә-күндүз шикайәт қилип турған шикайәт қилғучи әрштин ташливетилди;
11 қериндашлар униң үстидин Қозиниң қени вә уларниң гувалиқ сөзи билән ғалип кәлди;
Улар һәтта өлүмни көзигә илмай өз җенини әзиз көрмиди.
12 Шуниң үчүн, шатлиниңлар, әй әршләр вә уларда туруватқалар!
Лекин һалиңларға вай, әй йәр вә деңизлар!
Чүнки Иблис үстүңларға чүшти;
Вақтиниң аз қалғанлиғини билгәч,
Ғәзәп-қәһри билән кәлди!».■
13 Әждиһа өзиниң йәр йүзигә ташланғанлиғини көрүп, оғул балини туққан аялни қоғлашқа башлиди.
14 Аялниң иланниң йүзидин далдилиниши, чөлдә өзи *үчүн һазирланған* маканиға берипбир мәзгил, икки мәзгил вә йерим мәзгил беқилсун дәп шу йәргә учуп кетиши үчүн, униңға йоған бир бүркүтниң икки қанити берилди.□ ■
15 Андин илан аялниң арқисидин ағзи билән дәриядәк су пүркүп, уни сәл билән еқитип йоқатмақчи болди.
16 Лекин зимин аялға ярдәм қилип, ағзини ечип, әждиһа ағзидин пүркүп чиқарған дәрияни жутуватти.
17 Буниң билән әждиһаниң аялға қаттиқ ғәзиви келип, униң қалған нәсли, йәни Худаниң әмирлиригә әмәл қилип, Әйсаниң гувалиқини

■ **12:12** Зәб. 95:11; Йәш. 49:13; Вәһ. 8:13. □ **12:14 «бир мәзгил, икки мәзгил, вә йерим мәзгил»** — 1260 күн, тәхминән үч йерим жил. «Дан.» 7:25, 12:7ни, изаһатлири вә «Даниял»дики «қошумчә сөз»ниму көрүң. ■ **12:14** Вәһ. 2:6.

тутқан пәрзәнтлири билән җәң қилғили кәтти; у
деңиз саһили үстидә туратти.□

13

Деңиздин чиққан дивә

1 Андин, деңиздин он мүңгүзлүк, йәттә башлиқ бир
дивиниң чиқиватқанлиғини көрдүм. Униң һәр бир
мүңгүзидә бирдин таҗ бар еди, һәр бир бешида
күпүрлүк намлири йезиқлиқ еди.□ ■
2 Мән көргән бу дивә илпизға охшайтти, путлири
ейиқниң путлириға, ағзи болса ширниң ағзиға
охшайтти. Әҗдиһа униңға өз қудрити, тәхти вә
зор һоқуқини бәрди.□
3 Дивиниң башлиридин бири әҗәллик яриланғандәк
туратти. Лекин, бу әҗәллик яра сақайған еди. Пүткүл
дуния дивигә һәйрануһәс болуп униңға *әгәшти*.
4 Әҗдиһа дивигә *сәлтәнәтлик* һоқуқ бәргәчкә улар
әҗдиһаға чоқунушти. Улар йәнә дивигиму чоқунуп:

□ **12:17 «Әйсаниң гуваликини тутқан пәрзәнтлири»** — яки Әйса тоғрилиқ гувалиқ беридиғанлар, яки У Өзи бәргән гувалиқни чиң тутқанларни көрситиду. Бизниңчә авалқиси тоғра. □ **13:1 «деңиздин он мүңгүзлүк, йәттә башлиқ бир дивиниң чиқиватқанлиғини көрдүм»** — Адәм атимиз Худаниң образида болғандәк (кейин гуна қилғачқа бу образ бузулған, әлвәттә), андин Мәсиһ Өзи Худаниң мукәммәл образи, шундақла йәр йүзидики вәкили болғандәк, бу «дивә» 12-бапта көрүнгән Шәйтанниң топтоғра (йәттә башлиқ он мүңгүзлүк) образидур. Йәнә бир қизиқ иш шуки, у көрүнүштә Мәсиһгә охшаш «өлүмдин тирилгән» болиду (3-айәт). Шуниң билән биздә қилчә гуман йоқки, бу дивә Шәйтанниң йәр йүзидики вәкили, йәни Мәсиһниң рәқиби болған адәм — дәҗҗалниң өзини көрситиду. ■ **13:1** Дан. 7:20; Вәһ. 17:3.
□ **13:2 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Дан.» 7:1-8.

— Дивиниң тәңдиши барму? Униң билән кимму
елишалисун? — деди.■
5 Дивигә тәкәббурлуқ вә күпүрлүк қилидиған еғиз
берилди; униңға қириқ икки ай иш көрүшкә һоқуқ
берилди.■
6 У Худаға күпүрлүк қилғили — Униң намиға вә
Униң дәргаһиға, шундақла әршни макан қилғанларға
күпүрлүк қилғили ағзини ачти.□
7 Униң муқәддәс бәндиләргә қарши җәң қилип,
уларниң үстидин ғалип келишигә йол қоюлди; һәр
қәбилә, һәр милләт, һәр хил тилда сөзлишидиған
әлләргә һөкүмранлиқ қилиш һоқуқи униңға
берилди.■
8 Йәр йүзидикиләрниң һәммиси — аләм апиридә
болғандин буян боғузлинип болған Қозиниң һаятлиқ
дәптиригә нами йезилмиғанлар болса, униңға сәҗдә
қилиду.□ ■
9 Қулиқи барлар, буни аңлисун!

10 ««Тутқун болиду» дәп бекитилгәнләр чоқум
тутқун болиду, «қиличлиниду» дәп бекитилгәнләр
чоқум қиличлинип өлиду».

Муқәддәс бәндилириниң сәври-тақити вә етиқати

■ **13:4** Вәһ. 18:18. ■ **13:5** Вәһ. 11:2. □ **13:6 «...Униң намиға вә Униң дәргаһиға... күпүрлүк қилғили...»** — яки «... Униң намиға вә Униң туралғу чедириға... күпүрлүк қилғили...». «Униң дәргаһи» яки әрштики туралғуси яки йәр йүзидики ибадәтханисини көрсәткән болса керәк. ■ **13:7** Дан. 7:21; Вәһ. 11:7. □ **13:8 «аләм апиридә болғандин буян боғузлинип болған Қозиниң һаятлиқ дәптиригә нами йезилмиғанлар болса»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «аләм апиридә болғандин буян, боғузланған Қозиниң һаятлиқ дәптиригә нами йезилмиғанлар болса,...» ■ **13:8** Мис. 32:33; Фил. 4:3; Вәһ. 3:5; 17:8; 20:12; 21:27.

мана шу ишларда мәлум болиду.□ ■

Йәрдин чиққан дивә

11 Мән йәрдин чиқиватқан йәнә бир дивини көрдүм.
Униң қозиниңкидәк кичик икки мүңгүзи бар еди,
лекин авази әждиһаниңкидәк чиқатти. ■
12 У авалқи дивигә вакалитән униң пүтүн һоқуқини
жүргүзүп, йәр йүзини вә униңда туруватқанларни
әҗәллик яриси сақайған авалқи дивигә чоқундуриду.
■
13 У зор мөҗизилик аламәтләрни көрситәтти, һәтта
кишиләрниң көз алдида асмандин йәр йүзигә от
яғдуратти. ■
14 У авалқи дивигә вакалитән көрситишкә
һоқуқландурулған аламәтләр билән йәр йүзидә
туруватқанларни аздуруп, уларға «қилич билән
яриланған, лекин тирик қалған» дегән авалқи дивигә
атап бир бут-һәйкәл ясап тикләшни тапилиди. ■
15 Дивиниң бут-һәйкилигә нәпәс киргүзүп,
униңға уни сөзләләйдиған қилиш вә униңға
чоқунмиғанларниң һәммисини өлтүргүзүш қудрити
берилди. ■
16 У төвән вә катта, бай вә кәмбәғәл, һөр вә
қулларниң һәммисини оң қоли яки пешанисигә
тамға бастурушқа мәҗбурлиди.

□ **13:10 ««қиличлиниду» дәп бекитилгәнләр чоқум қиличлинип өлиду»** — башқа бир көчүрмидә: «Ким қиличлап өлтүрсә, қиличлинип өлтүрүлүши муқәррәр» дегән сөзләр тепилиду. Бу сөз Рәббимизниң «Мат.» 26:52дә дегән сөзлиригә мас келиду. ■ **13:10** Яр. 9:6; Мат. 26:52; Вәһ. 14:12. ■ **13:11** Вәһ. 11:7. ■ **13:12** Вәһ. 19:20. ■ **13:13** 2Тес. 2:9; Вәһ. 16:14. ■ **13:14** Қан. 13:2; Мат. 24:24; Вәһ. 16:14; 19:20. ■ **13:15** Вәһ. 19:20.

17 У йәнә бу тамға, йәни дивиниң нами яки униң
намидики рәқәм бесилғанлардин башқа һеч ким
бир нәрсә сетивалалмайду яки саталмайду, дәп
бекитти.■
18 Мана бу йәрдә һекмәт бар. Әқил-параситибарлиги
кишиләр дивиниң рәқимини һесаплап бақсун; чүнки
бу рәқәм бир адәмниң рәқими болиду. Униң рәқими
666дур.□ ■

14

Қутқузувелинғанларниң мәдһийә күйи

1 Андин мән көрдүмки, мана, Қоза Зион теғи үстидә
туратти. Униң йенида пешанисигә Өз нами вә
Атисиниң нами йезилған бир йүз қириқ төрт миң
киши бар еди.□ ■
2 Асмандин худди *шарқирап еқиватқан* нурғун
суларниң авазидәк вә қаттиқ гүлдүрмаминиң
авазидәк бир авазни аңлидим. Мән аңлиған аваз йәнә
чилтарчилар чилтарларни чалған авазға охшайтти;■
3 һелиқи кишиләр тәхтниң, төрт һаят мәхлуқниң вә
ақсақалларниң алдида йеңи бир күйни ейтишти. Бу
күйни *гуналириниң* бәдили төлинип бу дуниядин азат

■ **13:17** Вәһ. 14:11. □ **13:18 «бу рәқәм бир адәмниң рәқими болиду»** — яки «бу рәқәм инсанниң рәқими болиду». **«Әқил-параситибарлиги кишиләр дивиниң рәқимини һесаплап бақсун... униң рәқими 666дур»** — «дивиниң рәқимини һесаплаш» мурәккәп иш әмәс. Биз «қошумчә сөз»имиздә шу кона заманлардики һесаплаш түзүмини жәдвәлдә көрситимиз. Бу бабдики башқа бәзи муһим ишлар тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **13:18** Вәһ. 17:9. □ **14:1 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәб.» 47-күй, «Ибр.» 12:18-29. ■ **14:1** Вәһ. 7:4; 2Тар. 23:7 ■ **14:2** Вәһ. 1:15; 5:8.

қилинған кишиләрдин бир йүз қириқ төрт миңдин
башқа һеч ким үгинәлмәйтти.■
4 Улар аяллар тәрипидин гунада булғанмиған, чүнки
улар пак адәмләрдур. Қоза нәгә барса, уларму
Униңға әгишип шу йәргә бариду. Улар бәдәл билән
инсанлар арисидин Худаға вә Қозиға һосулниң тунҗа
мевисидәк болуш үчүн сетивелинған.□ ■
5 Улар әйипсиз болуп, ағзидин һеч ялған сөз
чиқмайду. □ ■

Үч пәриштә елип кәлгән хәвәрләр

6 Андин мән асманниң оттурисида учуп жүргән
башқа бир пәриштини көрдүм. Униңға йәр йүзидә
туруватқанларға, йәни һәр бир әл, қәбилә, һәр
хил тилда сөзлишидиғанлар, һәр милләтләргә елип
йәткүзүши үчүн мәңгүлүк хуш хәвәр тапшурулди.
7 У жуқури аваз билән:
— Худадин қорқуңлар, Уни улуқлаңлар! Чүнки
Униң сот қилиш саити йетип кәлди; асманни,

■ **14:3** Вәһ. 5:9. □ **14:4 «чүнки улар пак адәмләрдур»** — «пак адәмләр» болса грек тилида адәттә бу сөз җинсий мунасивәтни өткүзмигән кишиләрни көрситиду. Мошу йәрдә (1) әмәлий шу мәнидә (2) яки роһий җәһәттә көчмә мәнидә (3) яки икки мәнидә тәң болуши мүмкин. Айәттин көрүнидуки, улар һәммиси оғул балилар. **«улар бәдәл билән инсанлар арисидин Худаға вә Қозиға һосулниң тунҗа мевисидәк болуш үчүн сетивелинған»** — «һосулниң тунҗа мевиси»ниң өз қиммити бар, әлвәттә; Тәврат дәвридә Исраиллар дайим «һосулниң тунҗа мевиси» Худаға (нәзир қилип) атайтти. Бу ишлар тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизниму көрүң. ■ **14:4** 2Кор. 11:2. □ **14:5 «Улар әйипсиз болуп, ағзидин һеч ялған сөз чиқмайду...»** — мошу йәрдә бәзи кона көчүрүлмиләрдә «чүнки улар Худаниң тәхти алдида әйипсиз испатлиниду» дегән сөзләр қошулиду. ■ **14:5** Зәф. 3:13; әф. 5:27.

зиминни, деңизни вә су булақлирини Яратқучиға
сәждә қилиңлар! — дәйтти.■
8 Униң кәйнидин иккинчи пәриштә келип мундақ
деди: «Ғулиди! Катта шәһәр Бабил ғулиди, у өз зина-
бузуқлуғиниң сәвдалиқ шарабини пүткүл әлләргә
ичкүзгән».□ ■
9 Алдинқи икки пәриштиниң кәйнидин йәнә бир
пәриштә, йәни үчинчи пәриштә жуқури аваз билән
мундақ деди: —
«Кимдиким дивигә вә униң бут-һәйкилигә чоқунса,
униң тамғисини пешанисигә яки қолиға қобул қилса,
10 Худаниң қәһриниң әбҗәш қилинмиған сап
шарабини Униң ғәзиви билән толған қәдәһтә ичиду.
У муқәддәс пәриштиләрниң вә Қозиниң алдида от вә
гуңгуттә қийнилиду. ■
11 Уларниң қийнилишлиридин чиққан ис-түтәкләр
әбәдил-әбәт пурқирап туриду; дивигә вә униң
бут-һәйкилигә чоқунғанлар яки униң наминиң
тамғисини қобул қилғанларға кечә-күндүз арамлиқ
болмайду».■
12 Муқәддәс бәндилириниң сәври-тақити вә етиқати
мана шу ишларда мәлум болиду. ■
13 Мән йәнә асманда мундақ бир авазни аңлидим: —
«Бу сөзни яз: «Буниңдин кейин Рәбдә вапат болуп
өлгәнләр бәхитликтур!

■ **14:7** Яр. 1:1; Зәб. 32:6; 124:8; 146:6; Рос. 14:15; 17:24. □ **14:8 «у өз зина-бузуқлуғиниң сәвдалиқ шарабини пүткүл әлләргә ичкүзгән»** — «сәвдалиқ» тоғрилиқ: грек тилида «сәвдаси» дегән сөз икки бислиқ сөз болуп, йәнә «ғәзәп» дегән мәнасиму бар; шүбһисизки, мошу йәрдә буниң иккинчи мәнидә кәлгән; Бабилниң шарабини ичкәнләр Худаниң қаттиқ ғәзивигә учрайду. ■ **14:8** Йәш. 21:9; Йәр. 51:8; Вәһ. 16:19; 17:5; 18:2,10,21. ■ **14:10** Вәһ. 16:19; 18:6; 19:20. ■ **14:11** Вәһ. 19:3. ■ **14:12** Вәһ. 13:10.

— Дурус, дәйду Роһ, — улар һазир өз ишлиридин тохтап арам алалайду. Чүнки қилған әмәллири уларға әгишип келиду»».□

Йәр йүзидин алған икки орма

14 Мән көрдүмки, мана бир парчә ақ булут, булутниң
үстидә бешиға алтун таҗ кийгән, қолида өткүр
бир оғақ тутқан Инсаноғлиға охшайдиған бириси
олтиратти. □ ■
15 Ибадәтханидин башқа бир пәриштә чиқип,
булутниң үстидә Олтарғучиға жуқури аваз билән:
— Орғиқиңни сал вә орушқа башла! Чүнки орма вақти кәлди, йәр йүзидики зираәтләр пишип йетилди, деди.□ ■

16 Булут үстидә Олтарғучи орғиқини йәр йүзигә
салди вә йәр йүзидики зираәтләр орулди.
17 Әрштә болған ибадәтханидин йәнә бир пәриштә
чиқти. Униңму өткүр бир орғиқи бар еди.
18 Арқидинла, отни башқуридиған йәнә бир пәриштә
қурбангаһдин чиқип, өткүр оғақ тутқан пәриштигә
жуқури аваз билән:
— Өткүр орғиқиңни селип, йәр йүзидики үзүм телиниң сапақлирини жиғивал, чүнки үзүмлири

□ **14:13 «дурус, дәйду Роһ»** — «Роһ» болса Муқәддәс Роһ. **«қилған әмәллири уларға әгишип келиду»** — демәк, әмәллириниң инъами бешиға чүшиду. □ **14:14 «Инсаноғлиға охшайдиған бириси»** — бизниңчә, бу зат Мәсиһ болуши керәк. Чүнки «Йо.» 3:11-14дә «орма ориғучи»ниң Худаниң Өзи екәнлиги көрүниду. ■ **14:14** Әз. 1:26; Дан. 7:13; Вәһ. 1:13. □ **14:15 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йо.» 3:11-14. ■ **14:15** Йо. 3:13; Мат. 13:39.

пишип йетилди, — деди.□
19 Буниң билән пәриштә орғиқини йәр йүзигә салди вә йәрдики үзүм телиниң мевилирини жиғип, Худаниң қәһриниң чоң шарап көлчигигә ташлиди. □ ■
20 Шәһәрниң сиртидики шарап көлчигидики үзүмләр дәссилип, шәрбәтлири қан болуп, атниң тизгинигә чиқидиған егизликтә үч йүз чақирим жирақлиққа ақти.□ ■

15

«Йәттә чинә» — ахирқи йәттә балаю-апәт

1 Асманда зор һәм карамәтлик йәнә бир аламәтни, йәни ахирқи йәттә балаю-апәтни тутуп турған йәттә пәриштини көрдүм (ахирқи балаю-апәт дейилиштики сәвәп, Худаниң ғәзиви булар билән ахирлишиду).■

2 Мән йәнә от арилаш әйнәк деңизидәк бир көрүнүшни һәм әйнәк деңизниң үстидә турған, дивә вә униң бут-һәйкили вә наминиң рәқими үстидин

□ **14:18 «отни башқуридиған йәнә бир пәриштә»** — бәлким әрштики ибадәтханиниң қурбангаһидики отқа мәсъул болған пәриштә. **«йәр йүзидики үзүм тели...»** — яки «йәр йүзидики үзүмзар...». □ **14:19 «йәрдики үзүм тели»** — яки «йәрдики үзүмзар». ■ **14:19** Вәһ. 19:15. □ **14:20 «шәһәрниң сиртидики шарап көлчигидики үзүмләр дәссилип,...»** — «шәһәр» мошу йәрдә бәлким Йерусалимни көрситиду. **«үч йүз чақирим»** — грек тилида «бир миң алтә йүз стадийон». Бир стадийон 185 метр, 1600 стадийон 290 километр. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 63:1-6, «Вәһ.» 13:19. ■ **14:20** Йәш. 63:3. ■ **15:1** Вәһ. 11:14.

ғалип кәлгәнләрни көрдүм. Уларниң қоллирида
Худа бәргән чилтарлар болуп,■
3 улар Худаниң қул-хизмәткари болған Мусаниң
күйини һәм Қозиниң күйини ейтишатти: —

«Улуқ вә карамәт Сениң қилғанлириң,
И Һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худа,
Йоллириң адил вә һәқтур,
И пүткүл әлләрниң Падишаси!■
4 И Пәрвәрдигар, ким Сәндин қорқмайдиған,
Намиңни улуқлимайдиған болалисун?
Чүнки бирдин-бир муқәддәс Өзүңдурсән;
Барлиқ әлләр алдиңға келиду,
Саңа сәҗдә қилиду;
Чүнки һәққаний қилғанлириң ашкарә болди».□ ■

5 Бу ишлардин кейин, мән көрдүмки, мана әрштики
ибадәтхана, йәни һөкүм-гувалиқ чедири ечилди!□ ■
6 Йәттә балаю-апәтни өз илкидә тутқан йәттә
пәриштә пакиз, пақирап туридиған либас кийгән,
көксигә алтун кәмәр бағлиған һалда ибадәтханидин
чиқти.■

■ **15:2** Вәh. 4:6; Мик. 7:18. ■ **15:3** Зәб. 110:2; 138:14; 144:17. □ **15:4 «Чүнки һәққаний қилғанлириң ашкарә болди»** — «һәққаний қилғанлириң» яки «чүнки һәққаний һөкүмлириң ашкарә болди». **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәр.» 7:10, «Зәб.» 85:9-10. ■ **15:4** Йәр. 10:7. □ **15:5 «һөкүм-гувалиқ чедири»** — Тәврат дәвридә ибадәт чедири «әһдә сандуғи» һәм униң ичидики «он пәрман»ниң макани болған еди. Бу «он пәрман» Худаниң характери вә пәзиләтлирини көрситидиған болғач, чедир бәзидә «һөкүм-гувалиқ чедири» яки «әһдә-гувалиқ чедири» дәп аталған еди. Әрштики «муқәддәс чедир» униңға охшашла Худаниң тәбиити тоғрилиқ алаһидә гувалиқ бәрсә керәк. ■ **15:5** Вәh. 11:19. ■ **15:6** Вәh. 1:13.

7 Төрт һаят мәхлуқниң бири йәттә пәриштигә әбәдил-
әбәт яшайдиған Худаниң қәһри билән толған йәттә
алтун чинини бәрди.
8 Ибадәтхана Худаниң шан-шәриви вә қудритидин
түтүн билән лиқ толди. Йәттә пәриштиниң йәттә
балаю-апити аяқлашмиғичә, һеч ким ибадәтханиға
кирәлмиди. □ ■

16

Худаниң қәһри толған йәттә чинә

1 Шуниңдин кейин, ибадәтханидин көтирилгән
жуқури бир авазниң йәттә пәриштигә: «Бериңлар,
Худаниң қәһри толған йәттә чинини йәр йүзигә
төкүңлар!» дегәнлигини аңлидим.
2 Биринчиси берип ченидикини йәр-зиминға төкти.
Буниң билән дивиниң тамғиси бесилған вә униң бут-
һәйкилигә чоқунғанларда бир хил жиркиничлик һәм
азаплиқ чақа-жаһарәт пәйда болди.■
3 Иккинчиси чинидикини деңизға төкти; деңиз сүйи
өлүкниң қениға охшаш қанға айланди вә ичидики
пүтүн жанлиқлар өлди.■
4 Үчинчиси чинидикини дәрия вә булақларниң
сулириға төкти; уларниң сүйиму қанға айланди.
5 Андин мән суларниң пәриштисиниң мундақ
дегәнлигини аңлидим: —

«Мошундақ һөкүмләрни чиқиришиңда адил
болғансән,

□ **15:8 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Мис.» 40:34-36, «1Пад.» 8:11-12. ■ **15:8** Мис. 40:34; 1Пад. 8:10; Йәш. 6:4. ■ **16:2** Мис. 9:9,10,11; Вәһ. 13:14, 16,17. ■ **16:3** Мис. 7:20.

И һазир бар Болғучи, бар болған Муқәддәс Болғучи!■
6 Мошу адәмләр муқәддәс бәндиләр вә пәйғәмбәрләрниң қенини төккәнлиги вәҗидин,
Сән уларға ичкили қан бәрдиң. Улар шуниңға лайиқтур».■
7 Андин қурбангаһниң җававән: —

«Шундақ, и Һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худа,
Һөкүмлириң һәқ вә адилдур»
— дегәнлигини аңлидим.■

8 Төртинчиси чинидикини қуяшниң үстигә төкти; буниң билән қуяшқа инсанларни от билән өртигили қудрәт берилди.□
9 Шуниң билән инсанлар дәһшәтлик қизиқта өртәлди; бирақ улар һеч товва қилмиди вә бу балаю-апәтләрниң Егиси болған Худани улуқлашниң орниға Униң намини қарғашти.■
10 Бәшинчиси чинидикини дивиниң тәхтигә төкти; дивиниң падишалиғини қараңғулуқ басти, кишиләр азаптин тиллирини чишләшти
11 вә ағриқ-азави вә чақа-җараһәтлириниң дәстидин әрштики Худани күпүрлүк қилип қарғишип, қилмишлириға һеч товва қилишмиди.
12 Алтинчиси чинидикини улуқ Әфрат дәриясиға төкти; шу һаман күнчиқиштин келидиған падишаларниң йолини һазирлашқа дәрияниң сүйи

■ **16:5** Вәһ. 1:4, 8; 4:8; 11:17. ■ **16:6** Мат. 23:34. ■ **16:7** Вәһ. 15:3. □ **16:8 «буниң билән қуяшқа инсанларни от билән өртигили қудрәт берилди»** — «от билән» — демәк, оттәк қизиқлиғи билән. 9-айәтни көрүң. ■ **16:9** Вәһ. 16:11,21.

қуриди. □
13 Андин мән әждиһаниң, дивиниң вә сахта
пәйғәмбәрниң еғизлиридин чиққан пақиға
охшайдиған үч напак роһни көрдүм. □
14 Булар мөҗизилик аламәтләрни көрситидиған
җинларниң роһлири болуп, пүткүл йәр йүзидики
падишаларни һәммигә Қадир Худаниң дәһшәтлик
күнидики җәңгә җәм қилишқа уларниң йениға
чиқип кетиватати ■
15 («мана, Мән оғридәк келимән! Яланач маңмаслиқ,
номуси көрүнмәслиги үчүн, кийимлирини чиң
сақлап, сәгәк турғанлар бәхитликтур!»).□ ■
16 Әнди *напак роһлар падишаларни* ибранийчә
«Һармагеддон» дейилидиған йәргә җәм қилди.□
17 Йәттинчиси чинидикини һаваға төкти; әрштики
ибадәтханидин, тәхттин жуқури бир аваз көтирилип:
«Иш тамам болди!» дейилди.■
18 Шуан чақмақлар чеқилди, түрлүк авазлар вә

□ **16:12 «күнчиқиштин келидиған падишаларниң йолини һазирлашқа дәрияниң сүйи қуриди»** — «күнчиқиштин келидиған падишалар» — һармагеддонда болған җәңгә қатнишишқа келидиған падишалар (16-айәтни көрүң). **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәр.» 10:46, 36:51, «Вәһ.» 14:9. □ **16:13 «сахта пәйғәмбәр»** — қозиниң қияпитидә болған дивә (13:11-17). ■ **16:14** 2Тес. 2:9; Вәһ. 13:13; 17:14; 19:19,20; 20:8. □ **16:15 «мана, Мән оғридәк келимән!»** — «оғриниң келиши» бәлким күтүлмигән вақитта, туюқсиз келишини көрсәтсә керәк. **«мана, Мән оғридәк келимән! Яланач маңмаслиқ, номуси көрүнмәслиги үчүн, кийимлирини чиң сақлап, сәгәк турғанлар бәхитликтур!»** — мошу сөзләрни дегүчи Мәсиһ Өзи. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йо.» 3:14, «Һош.» 1:5, 11. ■ **16:15** Мат. 24:43; Луқа 12:39; 1Тес. 5:2; 2Пет. 3:10; Вәһ. 3:3,18. □ **16:16 «Әнди напак роһлар падишаларни... җәм қилди»** — грек тилида «Улар уларни... җәм қилди». **«һармагеддон»** — «Мәгиддо теғи» дегән мәнидә. Ибраний тилида топтоғра «һар-Мәгиддо» дейилиду. ■ **16:17** Вәһ. 21:6.

гүлдүрмамилар аңланди вә дәһшәтлик бир йәр тәврәш йүз бәрди; инсанлар йәр йүзидә апиридә болғандин бери бунчилик дәһшәтлик йәр тәврәш һеч болуп бақмиған еди. ■
19 Катта шәһәр үчкә бөлүнди; һәр қайси әлләрдики шәһәрләрму ғулитилди. Шуниң билән катта шәһәр Бабил Худаниң ядиға кечип униң әшәддий қәһрлик шараби билән толған қәдәһ униңға берилди. □ ■
20 Барлиқ араллар өзини қачуруп ғайип болди, тағларму йоқ болди;
21 Инсанларниң үстигә һәр бир даниси бир талант еғирлиқта келидиған мөлдүр асмандин яғди. Мөлдүр апити шундақ дәһшәтлик болдики, адәмләр апәтниң дәстидин Худани күпүрлүк қилип қарғашти.□ ■

17

Чоң паһишә аял «Бабил»

1 Йәттә чиниси бар йәттә пәриштиниң бири келип, маңа сөзләп:
— Бу йәргә кәл, нурғун сулар үстидә олтарған чоң паһишә аялниң тартидиған җазасини саңа көрситип қояй.
2 Йәр йүзидики падишалар униң билән бузуқлуқ өткүзди, йәр йүзидикиләр униң бузуқлуғиниң шарабидин мәс болушти, — деди.

■ **16:18** Вәһ. 4:5; 8:5. □ **16:19 «Катта шәһәр үчкә бөлүнди»** — «Катта шәһәр» Бабилдур (14:8, 18:10 қатарлиқларни көрүң). ■ **16:19** Йәр. 25:15; Вәһ. 14:8,10; 18:5. □ **16:21 «Инсанларниң үстигә һәр бир даниси бир талант еғирлиқта келидиған мөлдүр асмандин яғди»** — «бир талант» 45 кило. ■ **16:21** Вәһ. 11:19; 16:9,11.

3 Шуниң билән у пәриштә мени Роһниң илкидики
һаләттә бир чөлгә елип барди. У йәрдә йәттә башлиқ,
он мүңгүзлүк, пүтүн әзайини күпүрлүк намлири
қаплиған бир тоқ қизил дивиниң үстидә олтарған
бир аялни көрдүм.□ ■
4 Аял сөсүн вә тоқ қизил кийим кийгән болуп, алтун,
қиммәтлик яқут вә мәрвайитлар билән пәрдазланған
еди. Қолида жиркиничлик номуссизлиқлар вә өз
бузуқлуғиниң нижасәтлири билән толған бир алтун
қәдәһ бар еди.■
5 Пешанисигә бир сир — «Катта Бабил,
паһишиләрниң вә дуниядики пүткүл жиркиничлик
номуссизлиқларниң аниси» дегән нам пүтүклүк
еди.□ ■
6 Мән аялниң муқәддәс бәндиләрниң қени вә
Әйсаға гувалиқ бәргүчиләрниң қени билән мәс
болғанлиғини көрдүм. Уни көрүп толиму тәәҗҗүп
қилип интайин һәйран қалдим.□ ■
7 Пәриштә маңа мундақ деди: —
«Немигә һәйран қалдиң? Аялниң вә уни көтирип
турған йәттә башлиқ, он мүңгүзлүк дивиниң сирини
саңа ейтип берәй.

□ **17:3 «Шуниң билән у пәриштә мени Роһниң илкидики һаләттәбир чөлгә елип барди»** — мошу җүмлидики «Роһ» яки өз роһини яки Муқәддәс Роһниму көрситиши керәк. ■ **17:3** Вәһ. 13:1; 17:8. ■ **17:4** Вәһ. 18:16. □ **17:5 «Пешанисигә бир сир — «Катта Бабил, паһишиләрниң вә дуниядики пүткүл жиркиничлик номуссизлиқларниң аниси» дегән нам пүтүклүк еди»** — «сир» болса Инҗилда әслидә йошурун, Худа Өз бәндилригә ашкарә қилған бир әҗайип һәқиқәтни көрситиду. ■ **17:5** 2Тес. 2:7. □ **17:6 «Әйсаға гувалиқ бәргүчиләр»** — яки «Әйсаниң гувачилири». Биринчи әсирниң ахирқи жиллиридин тартип «гувачи» дегән сөз «Худаниң йолида қурбан болғучи» дегән мәнаниму билдүрәтти. Сәвәви, нурғунлиған етиқатчилар гувалиқ бериш йолида өлүмгә мәһкүм қилинатти. ■ **17:6** Вәһ. 18:24.

8 Сән көргән диvә бир заманларда бар еди, һазир йоқ;
узун өтмәй теги йоқ һаңдин чиқип, һалакәткә қарап
маңиду. Йәр йүзидә туруватқанлар — дуния апиридә
болғандин буян исимлири һаятлиқ дәптиригә
пүтүлмигән кишиләр дивини көрүп интайин һәйран
қалиду. Чүнки у бир заманларда бар еди, һазир йоқ,
лекин йәнә пәйда болиду.□ ■
9 Мана буни чүшинишкә лазим болған һекмәт: —
йәттә баш болса у аял олтарған йәттә таққа, шундақла
йәттә падишаға вәкиллик қилиду. ■
10 Буларниң бәши жиқилған, бириси бар, йәнә
бири техи кәлмиди. У кәлгәндә пәқәт азла вақит
туралайду.
11 Бурун бар болған, әнди һазир йоқ болған дивиниң
өзи сәккизинчи падишадур, шундақла у һәм
йәттисидин бири болуп һалакәткә қарап маңиду.□
12 Сән көргән он мүңгүз он падишадур. Уларниң
падишалиқлири техи йоқ, әнди уларға диvә билән
биллә бир саатлик падишалиқ һоқуқи берилиду. □ ■
13 Бу падишалар бир ой, бир нийәттә болуп өз
қудрити вә һоқуқлирини дивигә беришиду.

□ **17:8 «Сән көргән диvә бир заманларда бар еди, һазир йоқ; узун өтмәй теги йоқ һаңдин чиқип, һалакәткә қарап маңиду... у бир заманларда бар еди, һазир йоқ, лекин йәнә пәйда болиду»** — бу сирлиқ айәт, шундақла бу бабта бешарәт қилинған башқа ишлар үстидә «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **17:8** Мис. 32:32; Фил. 4:3; Вәһ. 13:8. ■ **17:9** Вәһ. 13:1,18. □ **17:11 «бурун бар болған, әнди һазир йоқ болған дивиниң өзи сәккизинчи падишадур, шундақла у һәм йәттисидин бири болуп һалакәткә қарап маңиду»** — биз бу сирлиқ айәт үстидә «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз, әлвәттә. □ **17:12 «Сән көргән он мүңгүз он падишадур. Уларниң падишалиқлири техи йоқ, әнди уларға диvә билән биллә бир саатлик падишалиқ һоқуқи берилиду»** — «Дан.» 2:39-43, 7:23-26ни көрүң. ■ **17:12** Дан. 7:20; Вәһ. 13:1.

14 Дивә вә падишалар бирлишип Қозиға қарши җәң
қилиду. Қоза уларниң үстидин ғалип келиду, чүнки
У рәбләрниң Рәбби, падишаларниң Падишасидур.
Униң билән биргә турғанлар болса чақирилған,
талланған вә Униңға садиқ болғанлардур».■
15 Пәриштә маңа йәнә:
— Паһишә аял үстидә олтарған, сән көргән сулар
болса милләтләр, өз ара топлашқан нурғун
кишиләр, әлләр вә һәр хил тилларда сөзлишидиған
кишиләрдур. □ ■
16 Сән көргән он мүңгүз вә дивә бу паһишә аялдин
нәпрәтлиниду, уни талан-тараж қилип ялаңачлап
қойиду, униң гөшини йәп, өзини отта көйдүриду. ■
17 Чүнки Худа Өз сөз-каламлири әмәлгә ашқичә, әшу
он падишаниң көңлигә Өз ирадисини иҗра қилип,
бир карарда тохтишип падишалиқ һоқуқини дивигә
бериш нийитини салди.
18 Сән көргән аял йәр йүзидики падишалар үстидин
һөкүмранлиқ қилидиған катта шәһәрдур, — деди.□ ■

18

Бабилниң гумран болуши

■ **17:14** 1Тим. 6:15; Вәһ. 16:14; 19:16. □ **17:15 «өз ара топлашқан нурғун кишиләр...»** — мошу ибарә болса бәлким ахирқи заманларда (1) нурғун кишиләр егә-чақисиз сәрсан жүридиғанлиғи; яки (2) нурғун кишиләр өз дөлити ичидә бир-биригә уюшуп сиясий мәхсәттә гуруһлашқанлиғини көрситиши мүмкин. ■ **17:15** Йәш. 8:7. ■ **17:16** Вәһ. 18:8. □ **17:18 «... йәр йүзидики падишалар үстидин һөкүмранлиқ қилидиған катта шәһәр..»** — «катта шәһәр» — оқурмәнләрниң есидә болуши керәкки, у Бабилни көрситиду (1-айәт). ■ **17:18** Вәһ. 16:19.

1 У ишлардин кейин мән чоң һоқуқлуқ йәнә бир пәриштиниң асмандин чүшүватқанлиғини көрдүм.
Йәр йүзи униң җулалилиғидин йоруп кәтти.
2 Пәриштә жуқури аваз билән мундақ вақириди: —
«Ғулиди! Катта шәһәр Бабил ғулиди!
Әнди у җинларниң макани, һәр бир напак роһларниң солақханиси,
Һәр бир мәкруһ вә жиркиничлик қушларниң солақ-чаңгиси болди! □ ■
3 Чүнки барлиқ әлләр униң зина-бузуқлуғиниң сәвдалиқ шарабидин ичишти;
Йәр йүзидики барлиқ падишалар униң билән бузуқлуқ өткүзүшти,
Йәр йүзидики содигәрләр униң әйш-ишритиниң әлвәкчилигидин бейишти».■

4 Асмандин йәнә бир авазни аңлидим: —
«И Мениң хәлқим, униң гуналириға шерик болмаслиғиңлар үчүн,
Һәм униң бешиға чүшидиған балаю-апәтләргә учримаслиғиңлар үчүн, униң ичидин чиқиңлар! □ ■
5 Чүнки униң гуналири пәләккә йәткидәк догилинип кәткән,
Худа униң һәққанийәтсизликлирини есигә алди.□ ■

□ **18:2 «һәр бир мәкруһ вә жиркиничлик қушларниң солақ-чаңгиси болди..»** — бәзи қедимки көчүрмиләрдә бу сөзләрдин кейин: «вә һәр бир һарам вә жиркиничлик һайванниң солақ-угиси болди» — дегән сөзләр қошулиду. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 13:19-22, 14:22-23, 21:9, «Йәр.» 50:34-40, 51:36-37. ■ **18:2** Йәш. 13:21; 21:9; 34:11,14; Йәр. 50:39; 51:8; Вәһ. 14:8. ■ **18:3** Вәһ. 14:8; 17:2. □ **18:4 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 52:11, «Йәр.» 50:8, 51:6-8, 45 қатарлиқлар. ■ **18:4** Яр. 19:12; Йәш. 48:20; 52:11; Йәр. 51:6,45; 2Кор. 6:17. □ **18:5 «мунасивәтлик айәт»** — «Зәб.» 35:6. ■ **18:5** Вәһ. 16:19.

6 У башқиларға яндурғинидәк униң қилғинини өзигә яндуруңлар;
Униң қилмишлириға мувапиқ икки һәссә қошлап қайтуруңлар;
У *башқиларға* әбҗәш қилип бәргән қәдәһтә униңға икки һәссә қоюқ әбҗәш қилиңлар.■
7 У өзини қанчилик улуқлиған болса,
Қанчилик әйш-ишрәттә яшиған болса,
Униңға шунчилик қийнилиш вә дәрд бериңлар;
У көңлидә: «Мән тул әмәс, бәлки тәхтә олтарған ханишмән;
Мән дәрд-әләмни әсла көрмәймән» дегини түпәйлидин, □ ■
8 Бу вәҗидин бир күн ичидила униңға чүшидиған балаю-апәтләр,
Йәни өлүм, дәрд-әләм вә ачарчилиқ келиду,
У от билән көйдүрүлиду;
Чүнки уни сорақ қилғучи Пәрвәрдигар Худа қудрәтликтур!».■
9 Униң билән бузуқлуқ қилған вә униң билән әйш-ишрәттә яшиған йәр йүзидики падишалар уни өртигән отниң ис-түтәклирини көргәндә, униң һалиға қарап жиға-зерә көтиришиду. ■
10 Улар униң тартиватқан азавидин қорқуп, жирақта туруп дәйдуки:
— «Вай исит, вай исит, и катта шәһәр!
Аһ Бабил, күчлүк шәһәр!
Чүнки бир саат ичидила җазайиң бешиңға чүшти!»■

11 Йәр йүзидики содигәрләрму униң үстидә жиға-зерә қилишиду. Чүнки әнди уларниң кемидики жүк-

■ **18:6** Вәһ. 14:10. □ **18:7 «мунасивәтлик айәт»** — «Йәш.» 47:8. ■ **18:7** Йәш. 47:8. ■ **18:8** 2Тес. 2:8; Вәһ. 17:16. ■ **18:9** Вәһ. 17:2; 18:3,18. ■ **18:10** Йәш. 21:9; Йәр. 51:1; Вәһ. 14:8.

маллирини,
12 йәни алтун-күмүч, қиммәтлик яқутлар, үнчә-
мәрвайит, нәпис либас рәхт, сөсүн рәхт, жипәк,
тоқ қизил рәңлик гәзмал, һәр хил хушбуй турунж
яғачлар, пил чиши буюмлири, әң есил яғач, туч,
төмүр вә мәрмәрләрдин ишләнгән хилму-хил
буюмлар, □
13 шуниңдәк қовзақдарчин, тетитқулар, хушбуй,
мурмәкки, мәстики, шарап, зәйтун мейи, ақ ун,
буғдай, кала, қой, ат, һарву вә инсанларниң тәнлири
вә җанлири дегән маллирини сетивалидиған киши
йоқтур.□ ■
14 (*И Бабил*, җениң мәстанә болған есил мевиләр
сәндин кәтти,
Барлиқ һәшәмәтлик вә һәйвәтлик мал-дуниялириң
сәндин йоқалди.
Улар буларни әнди һәргиз тапалмайду!)□

15 Бу малларни сетип бейиған содигәрләр болса
шәһәрниң тартиватқан азавидин қорқуп, жирақта
туруп униң үстидә жиға-зерә қилишип дейишидуки:
—

16 «Вай исит, вай исит, и катта шәһәр!

□ **18:12 «тоқ қизил рәңлик гәзмал»** — яки «тоқ қизил бояқ». □ **18:13 «инсанларниң тәнлири вә җанлири дегән маллири»** — «инсанларниң тәнлири вә җанлири» дегән ибарә бәлким қулларниң һалитини яки бу байларниң мал-мүлкиниң көп кишиләрниң җанлириниң бәдилигә кәлгәнлигини көрситишиму мүмкин. Қуллуқ адәмләрниң тәнлирини һалак қилипла қалмай, бәлки уларниң җан-һаятиниң һәр қандақ әһмийитидин мәһрум қилиду, әлвәттә. ■ **18:13** Әз. 27:13. □ **18:14 «җениң мәстанә болған есил мевиләр сәндин кәтти»** — «есил (пишқан) мевиләр» мошу йәрдә бәлким көчмә мәнидә болуп, һәр хил есил нәрсиләрни билдүриду.

Нәпис либас рәхтләргә, сөсүн вә тоқ қизил рәңлик гәзмалларға орилип,
Алтун, қимматлик яқутлар вә үнчә-мәрвайитлар билән безәлгәнсән! ■
17 Бир саат ичидила шунчә катта байлиқлар вәйран болди!»
Барлиқ кемә ғожайинлири, кемидики барлиқ йолучилар, кемичиләр вә деңизға тайинип жан бақидиғанларниң һәммиси жирақта туруп,
18 Уни өртигән отниң ис-түтәклирини көрүп:
— Бу катта шәһәргә қайси шәһәр тәң келәлисун? — дәп пәряд көтиришти. ■
19 Улар башлириға топа чечип, пәряд көтиришүп, жиға-зерә қилишип:
— Вай исит, вай исит, у катта шәһәр!
У арқилиқ, униң дөлитидин, деңизда кемиси барлар бейиған еди!
Бир саат ичидила вәйран болди бу шәһәр! — дейишиду.
20 — «Униң бешиға кәлгәнләрдин шатлиниңлар,
Әй әрш, әй муқәддәс бәндиләр, расуллар вә пәйғәмбәрләр!
Чүнки Худа силәрниң дәвайиңлардики һөкүмни униң үстидин чиқарған!».■

21 Андин, күчлүк бир пәриштә түгмән тешиға охшаш йоған бир ташни көтирип, деңизға ташлап мундақ деди: —
«Мана шундақ шиддәт билән,
Катта шәһәр Бабил ғулитилиду,
У қайтидин көрүнмәйду! □ ■

■ **18:16** Вәһ. 17:4. ■ **18:18** Йәш. 34:10; Вәһ. 13:4; 18:9. ■ **18:20** Вәһ. 19:2. □ **18:21 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Мис.» 5:15, «Йәр.» 51:-63-64. ■ **18:21** Йәр. 51:64.

22 Чилтарчиларниң, сазчиларниң,
Нәйчиләр вә сунайчиларниң авази сениңдә қайтидин һәргиз аңланмайду,

Һәр хил һүнәрни қилидиған һүнәрвән сениңдә қайтидин һәргиз тепилмайду,

Түгмәнниңму авази сениңдә қайтидин һәргиз аңланмайду,□ ■
23 Һәтта чирақниң йоруғи сениңдә қайтидин һәргиз йорумайду,

Той болуватқан жигит-қизниң авази сениңдә қайтидин һәргиз аңланмайду;

Чүнки сениң содигәрлириң йәр йүзидики әрбаблар болуп чиқти,

Барлиқ әлләр сениң сеһир-әпсунлириңға алданди;■
24 Пәйғәмбәрләрниң, муқәддәс бәндиләрниң
төкүлгән қанлири,

Шундақла йәр йүзидә барлиқ қирғин болғанларниң қанлириму униңда тепилди».■

19

Әрштики һәмдусаналар

1 Бу ишлардин кейин, әрштә зор бир топ адәмләрниң вақирашлиридәк бир авазни аңлидим. Улар: —

□ **18:22 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 24:8-9, «Йәр.» 7:34, 16:9-10, 25:10, «Әз.» 26:13. ■ **18:22** Йәр. 25:10; Әз. 26:13. ■ **18:23** Йәр. 7:34; 16:9; 25:10. ■ **18:24** Вәһ. 17:6.

— һәмдусана! Нижат, шан-шәрәп вә қудрәт Худайимизға мәнсуптур!□
2 Чүнки Униң һөкүмлири һәқ вә адилдур;
У йәр йүзини өз бузуқлуғи билән бузған чоң паһишиниң үстидин һөкүм чиқирип,
Өз қул-хизмәткарлириниң қенининң интиқамини униңдин алди,
— дейишәтти.□ ■

3 Улар иккинчи қетим: — «Һәмдусана!» дейишти. Униңдин чиққан ис-түтәкләр әбәдил-әбәткичә пурқирайду!□ ■
4 Жигирмә төрт ақсақал вә төрт һаят мәхлуқ йәргә жиқилип: — «Амин! Һәмдусана!» дәп, тәхттә олтарған Худаға сәждә қилишти.

Қозиниң той зияпити

5 Андин тәхттин көтирилгән бир аваз мундақ деди: —
«Әй униң барлиқ қул-хизмәткарлири,
Униңдин қорқидиған каттилар болсун, төвәнләр болсун,
Һәммиңлар Худайимизни мәдһийиләңлар!»

6 Андин зор бир топ адәмләрниң авазиға, нурғун суларниң шарқиришиға, қаттиқ гүлдүрмамиларниң

□ **19:1 «һәмдусана»** — грек тил вә ибраний тилида «Халлелуяһ!» дегән сөз билән ипадилиниду. Мәнаси ««Яһ»қа мәдһийә болғай!». Оқурмәнләрниң есидә барки, «Яһ» «Яһвәһ» (Пәрвәрдигар)ниң қисқартилған шәклидур. □ **19:2 «Өз қул-хизмәткарлириниң қениниң интиқамини униңдин алди»** — грек тилида «Өз қул-хизмәткарлириниң қениниң интиқамини униң қолидин алди». **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәб.» 18:10, «Қан.» 32:43. ■ **19:2** Қан. 32:43; Вәһ. 15:3; 16:7; 18:20. □ **19:3 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 34:10. ■ **19:3** Йәш. 34:10; Вәһ. 14:11; 18:18.

гүлдүрлишигә охшаш бир авазниң мундақ дегәнлигини аңлидим: —

«Һәмдусана! Һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худаймиз сәлтәнәт қилди!■

7 Шатлинайли, тәнтәнә қилайли вә уни мәдһийиләп улуқлайли!

Чүнки Қозиниң той-мәрикә күни йетип кәлди,

Қиз өзини тәйяр қилди!»■

8 Қизға кийиш үчүн пакиз, пақирап туридиған нәпис либас берилди (нәпис либас болса муқәддәс бәндиләрниң һәққаний әмәллиридур).

9 Андин, *пәриштә* маңа:

— Муну сөзләрни хатириливал: —

«Қозиниң той зияпитигә чақирилғанлар бәхитликтур!» — деди.

У маңа йәнә: — Булар Худаниң һәқиқий сөзлиридур, — деди.□ ■

10 Мән униңға сәҗдә қилғили айиғиға жиқилдим. Лекин у:

— Һәргиз ундақ қилма! Мәнму Худаниң сән вә Әйсаға гувалиқ бәргүчи қериндашлириң билән охшаш қул-хизмәткармән. Худағила ибадәт қил! Чүнки вәһий-бешарәтниң роһ-маһийити болса Әйса

■ **19:6** Вәһ. 11:17. ■ **19:7** Мат. 22:2; Луқа 14:16. □ **19:9 «Андин, пәриштә маңа...деди»** — грек тилида «Андин, у маңа...деди» дейилиду. Сөзлигүчи чоқум пәриштә болиду; 10-айәтни көрүң. ■ **19:9** Вәһ. 21:5.

һәққидә гувалиқ бериштур, — деди.□ ■

Ақ атқа Мингүчи

11 Андин көрдүмки, асман ечилди вә мана, бир ақ
ат туратти; үстигә мингүчиниң болса нами «Садиқ»
вә «Һәқиқий» болуп, У һәққанийлиқ билән һөкүм
чиқириду вә җәң қилиду. ■
12 Униң көзлири от ялқуниға охшайтти, бешида
нурғун таҗи болуп, тенидә Өзидин башқа һеч ким
билмәйдиған бир нам пүтүклүк еди. ■
13 У учисиға қанға миләнгән бир тон кийгән еди,
Униң нами «Худаниң Калами» дәп атилиду. ■
14 Униң кәйнидин әгишип келиватқан әрштики
қошунлар болса, ақ атларға мингән, аппақ, пак нәпис
канап либас билән кийдүрүлгән еди. ■
15 Униң ағзидин өткүр бир қилич чиқип туратти; У
буниң билән барлиқ әлләрни уриду; У уларни төмүр
калтәк билән падичидәк бақиду; У һәммигә Қадир
Худаниң дәһшәтлик ғәзивиниң «шарап көлчиги»ниң
чәйлигүчисидур.□ ■

□ **19:10 «Әйсаға гувалиқ бәргүчи қериндашлириң...»** — грек тилида «Әйсаниң гувалиқини тутқанә қериндашлириң...». **«вәһий-бешарәтниң роһ-маһийити болса Әйса һәққидә гувалиқ бериштур»** — бу, интайин муһим бир принсиптур. Демәк, пүткүл Тәврат-Инҗилдики вәһий-бешарәтләр вә Худаниң гаһи вақитларда улардин башқа җамаәтләрдә жүргүзгән вәһий-бешарәтләрниң меғизи вә җәвһири болса «Әйса һәққидә гувалиқ (бериш)»тур. Мәлум бир «вәһий-бешарәт»тә шундақ амил яки нәтиҗә болмиса, униң һәқиқий бир «вәһий-бешарәт» екәнлигидин гуманлинишиға тоғра келиду. ■ **19:10** Рос. 10:26; 14:14; Вәһ. 22:9. ■ **19:11** Вәһ. 6:2. ■ **19:12** Вәһ. 1:14. ■ **19:13** Йәш. 63:1; Юһ. 1:1. ■ **19:14** Мат. 28:3; Вәһ. 4:4; 7:9. □ **19:15 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 63-бап. ■ **19:15** Зәб. 2:9; Йәш. 63:3; Вәһ. 2:16,27; 14:19,20; 19:21.

16 Униң тони вә янпиши үстигә «Падишаһларниң
Падишаси вә рәбләрниң Рәбби» дегән нам йезилған
еди.■
17 Андин мән қуяшниң ичидә турған бир пәриштини
көрдүм. У асманниң оттурисида учуватқан барлиқ
қушларға жуқури аваз билән:

—Келиңлар, Худаниң катта зияпитигә жиғилиңлар!
■

18 Падишаһларниң, сәрдарларниң вә палванларниң,
атларниң вә уларға мингәнләрниң, шундақла
барлиқ әт егилириниң, қулларниң һәм һөрләрниң,
каттиларниң һәм төвәнләрниң гөшлирини йәңлар!
— деди.□

19 Шуниң билән мән дивә, йәр йүзидики падишалар
вә уларниң қошунлирининң атқа Мингүчи һәм Униң
қошуни билән җәң қилиш үчүн топланғанлиғини
көрдүм.
20 Әнди дивә вә униңға вакалитән мөҗизилик
аламәтләрни көрсәткән сахта пәйғәмбәрниң һәр
иккиси тутувелинди (сахта пәйғәмбәр шу аламәтләр
билән дивиниң тамғисини қобул қилған һәмдә униң
бут-һәйкилигә чоқунғанларни аздуруп жүргән еди).
Улар иккиси гуңгут йениватқан от көлигә тирик
ташланди. ■
21 Қалғини болса атқа Мингүчиниң ағзидин чиққан
қилич билән қирилди. Барлиқ пүтүн учар-қанатлар
буларниң гөши билән йәп тоюнди.

■ **19:16** 1Тим. 6:15; Вәһ. 17:14. ■ **19:17** Йәр. 12:9; Әз. 39:17. □ **19:18 «палванларниң..»** — яки «қудрәтликләрниң...». ■ **19:20** Қан. 13:2; Дан. 7:11; Мат. 24:24; Вәһ. 13:12,13,15,16; 16:14; 20:10.

20

Мәсиһниң йәр йүзидики миң жиллиқ сәлтәнити

1 Униңдин кейин, қолида теги йоқ һаңниң ачқучи
вә йоған зәнҗир тутқан бир пәриштиниң асмандин
чүшүватқанлиғини көрдүм.■
2 Пәриштә әждиһани, йәни Иблис яки Шәйтан
дейилидиған һелиқи қедимий иланни тутуп, миң
жиллиқ зәнҗирләп қойди.■
3 Униң миң жил тошқичә әлләрни аздурмаслиғи
үчүн, уни теги йоқ һаңға ташлап һаңниң ағзини етип
печәтливәтти. Бу вақитлардин кейин, у вақтинчә
қоюп берилиши муқәррәр.■
4 Андин мән тәхтләрни вә уларда олтарғанларни
көрдүм. Уларға һөкүм қилиш һоқуқи берилгән
еди. Мән йәнә, Әйсаға бәргән гувалиғи вәҗидин
вә Худаниң сөз-каламини вәҗидин каллиси
елинғанларниң җанлириниму көрдүм. Улар дивигә
вә униң бут-һәйкилигә чоқунмиған, униң тамғиси
пешанисигә вә қолиға урулмиғанлар еди. Улар
тирилип, Мәсиһ билән бирликтә миң жил һөкүм
сүрди □ ■
5 (өлгәнләрниң қалғанлири миң жил тошмиғичә
тирилмәйду). Бу дәсләпки тирилиш еди.
6 Дәсләпки тирилиштин несивә болғанлар бәхитлик
вә муқәддәстур; иккинчи өлүмниң буларни илкигә
елиш һоқуқи йоқтур. Улар Худаниң вә Мәсиһниң
каһинлири болиду вә Униң билән бирликтә миң жил
һөкүм сүриду.■

■ **20:1** Вәһ. 1:18. ■ **20:2** 2Пет. 2:4; Вәһ. 12:9. ■ **20:3** Вәһ. 16:14,16; 20:8. □ **20:4 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәб.» 149:4-9, «1Кор.» 6:2-3. ■ **20:4** Вәһ. 6:9,11; 13:12,15,16. ■ **20:6** Йәш. 61:6; 1Пет. 2:9; Вәһ. 1:6; 5:10.

Шәйтанниң ахирқи мәғлубийити

7 Миң жил тошқанда, Шәйтан зиндандин бошитилип,
8 йәр йүзиниң төрт булуңидики әлләрни, йәни Гог вә
Магогни аздуруш вә уларни жәң қилишқа бир йәргә
топлашқа чиқиду. Топланғанларниң сани деңиз
саһилидики қумдәк санақсиз болиду.□ ■
9 Улар йәр йүзидики кәң түзләңликкә чиқип,
муқәддәс бәндиләрниң баргаһини, йәни Худа
сөйидиған шәһәрни муһасиригә алиду. Лекин
асмандин от йеғип, уларни жутуветиду. □
10 Уларни аздурған Иблис болса дивә билән сахта
пәйғәмбәр көйүватқан от вә гуңгут көлигә ташлинип,
у йәрдә кечә-күндүз әбәдил-әбәткичә қийнилиду.■

Чоң ақ тәхт — ахирқи һөкүм

11 Униңдин кейин, чоң бир ақ тәхт вә униңда
Олтарғучини көрдүм. Асман билән зимин Униң
йүзидин өзини қачуруп, улар турған жай һәргиз
тепилмайду.

□ **20:8 «... йәр йүзиниң төрт булуңидики әлләрни, йәни Гог вә Магогни аздуруш вә уларни жәң қилишқа бир йәргә топлашқа чиқиду»** — «Гог вә Магог» тоғрилиқ: Гог бәлким «Магог»ниң беши болуши мүмкин («Әз.» 38:2-3ни көрүң). Шубһисизки, уйғур тилидики «йәжүж-мәжүж» дегән исим ибраний тилидики бу исимлардин чиққан еди; лекин «Гог вә Магог» ялмавуздәк бир хил мәхлуқ әмәс, бәлки түрлүк әлләрни көрситиду. «Әз.» 38:1-39:29дә, Худаниң «Гог вә Магог» билән болған уруши бешарәт қилинған. Бирақ бизниңчә у уруш «дәһшәтлик азап-оқубәт» билән бағлиқ болиду; миң жилниң ахирида болидиған, мошу айәтләрдә аян қилинған «ахирқи уруш» униңға охшайдиған болуши мүмкин болсиму, у әмәс. ■ **20:8** Әз. 38:2; 39:1; Вәһ. 16:14. □ **20:9 «Улар йәр йүзидики кәң түзләңликкә чиқип...»** — яки «улар зимин (демәк Қанаан, Пәләстин)дики кәң түзләңликкә чиқип...» яки «улар пүтүн йәр йүзини кезип...». ■ **20:10** Дан. 7:11; Вәһ. 14:10; 19:20.

12 Мән йәнә катта болсун, яки төвән болсун,
өлгәнләрниң һәммисиниң тәхтниң алдида
турғанлиғини көрдүм. Китаплар ечилди; андин йәнә
бир китап — «Һаятлиқ дәптири» дәп аталған китап
ечилди. Өлгәнләргә китапларда хатириләнгини
бойичә өз әмәлийитигә қарап һөкүм қилинди. ■
13 Деңиз өзидә өлгәнләрни тапшуруп бәрди, өлүм
вә тәһтисараму өзлиридики өлгәнләрни тапшуруп
беришти. Һәр кимниң үстигә өз әмәлийитигә қарап
һөкүм қилинди.
14 Андин өлүм вә тәһтисара от көлигә ташланди.
Мана иккинчи өлүм — от көлидур.
15 Кимниң исминиң «Һаятлиқ дәптири»дә
йезилмиғанлиғи байқалса, от көлигә ташланди.

21

Йеңи асман, йеңи зимин

1 Андин, йеңи асман вә йеңи зиминни көрдүм; чүнки
бурунқи асман вә зимин өтүп кәткән еди, деңизму
мәвҗут болмиди.■
2 Муқәддәс шәһәрниң, йәни Худадин чиққан,
худди өз жигитигә той пәрдазлирини қилип
һазирланған қиздәк йеңи Йерусалимниң әрштин
чүшүватқанлиқни көрдүм.■
3 Әрштин жуқури көтирилгән бир авазниң мундақ
дегәнлигини аңлидим: «Мана, Худаниң макани
инсанларниң арисидидур; У улар билән биллә
маканлишип туриду, улар Униң хәлқи болиду. Худа

■ **20:12** Мис. 32:32; Зәб. 61:13; 68:29; Йәр. 17:10; 32:19; Мат. 16:27; Рим. 2:6; 14:12; 2Кор. 5:10; Гал. 6:5; Фил. 4:3; Вәһ. 2:23; 3:5. ■ **21:1** Йәш. 65:17; 66:22; 2Пет. 3:13. ■ **21:2** Вәһ. 3:12; 21:10.

Өзиму улар билән биллә туруп, уларниң Худаси
болиду. □ ■
4 У уларниң көзлиридики һәр тамчә яшни сүртиду;
әнди өлүм әсла болмайду, нә матәм, нә жиға-зерә,
нә қайғу-әләм болмайду, чүнки бурунқи ишлар өтүп
кәтти».□ ■
5 Тәхттә Олтарғучи:
— Мана, һәммини йеңи қилимән! — деди. У маңа
йәнә:
Буларни хатириливал! Чүнки бу сөзләр һәқиқий вә
ишәшликтур, — деди.■
6 У йәнә маңа мундақ деди: —
«Иш тамам болди! Мән «Алфа» вә «Омега»дурмән,
Муқәддимә вә Хатимә Өзүмдурмән. Уссиған
һәр кимгә һаятлиқ сүйиниң булиқидин һәқсиз
беримән.□ ■
7 Ғәлибә қилғучи һәр ким буларға мирасхорлуқ
қилиду; Мән униң Худаси болимән, уму Мениң оғлум
болиду.■
8 Лекин қорққанчақлар, етиқатсизлар,
жиркиничликләр, қатиллар, бузуқлуқ қилғучилар,
сеһиргәрләр, бутпәрәсләр вә барлиқ ялғанчиларға
болса, уларниң қисмити от билән гуңгут йенип
туруватқан көлдур — бу болса иккинчи өлүмдур».■

□ **21:3 «Әрштин жуқури көтирилгән бир аваз»** — бәзи кона көчүрүлмиләрдә: «тәхттин жуқури көтирилгән бир аваз» дейилиду. **«мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 7:14, «Йәр.» 24:7, 31:33, «Зәк.» 8:8. ■ **21:3** Әз. 43:7. □ **21:4 «мунасивәтлик айәт»** — «Йәш.» 25:8. ■ **21:4** Йәш. 25:8; Вәһ. 7:17. ■ **21:5** Йәш. 43:19; 2Кор. 5:17; Вәһ. 4:2; 19:9; 20:11. □ **21:6 «Мән «Алфа» вә «Омега»дурмән»** — грек тилида «Алфа» биринчи һәрип, «Омега» ахирқи һәриптур — демәк, Худа баш вә ахирдур. ■ **21:6** Йәш. 41:4; 44:6; 55:1; Вәһ. 1:8; 16:17; 22:13. ■ **21:7** Зәк. 8:8; Ибр. 8:10. ■ **21:8** Вәһ. 20:14,15; 22:15.

Йеңи Йерусалим

9 Ахирқи йәттә балаю-апәт билән толған йәттә
чинини тутқан йәттә пәриштидин бири келип, маңа
сөзләп:
— Кәл! Саңа Қозиниң жориси болидиған қизни
көрситип қояй, — деди.■
10 Андин у мени Роһниң илкидә болған һалда йоған
вә егиз бир таққа елип қойди. У йәрдин маңа Худадин
чиққан муқәддәс шәһәр Йерусалимниң әрштин
чүшүватқанлиғини көрсәтти. □ ■
11 Униңда Худаниң шан-шәриви бар еди, униң жуласи
интайин қимматлик гөһәрниң, йешил яқуттәк
ялтириған хрусталъниң жуласиға охшайтти.
12 Униң чоң һәм егиз сепили бар еди; сепилниң
он икки дәрвазиси болуп, дәрвазиларда он икки
пәриштә туратти. Һәр бир дәрвазиниң үстигә
Исраилларниң он икки қәбилисидин бириниң исми
йезилған еди.
13 Мәшриқ тәрипидә үч дәрваза, шимал тәрипидә
үч дәрваза, жәнуп тәрипидә үч дәрваза вә мәғрип
тәрипидә үч дәрваза бар еди.
14 Шәһәрниң сепилиниң он икки һул теши болуп,
уларниң үстигә он икки исим, йәни Қозиниң
расулиниң исимлири пүтүклүктур.□ ■
15 Маңа сөз қилған пәриштиниң қолида шәһәрни,
униң дәрвазилири вә униң сепилини өлчәйдиған
алтун қомуш өлчигүч һаса бар еди. ■
16 Шәһәр төрт часа болуп, узунлуғи билән кәңлиги
охшаш еди. Пәриштә шәһәрни һаса билән өлчиди —

■ **21:9** Вәһ. 15:6, 7. □ **21:10 «Андин у мени Роһниң илкидә болған һалда йоған вә егиз бир таққа елип қойди»** — «Роһ» мошу йәрдә Худаниң Муқәддәс Роһини көрситиду. ■ **21:10** Ибр. 12:22; Вәһ. 1:10; 21:2. □ **21:14 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Әз.» 48:31-34. ■ **21:14** Әф. 2:20. ■ **21:15** Әз. 40:3; Зәк. 1:18.

он икки миң стадийон кәлди (узунлуғи, кәңлиги вә егизлиги тәңдур). □
17 У сепилниму өлчиди. Сепилниң *қелинлиғи* инсанларниң өлчәм бирлиги бойичә, йәни шу пәриштиниң өлчими бойичә бир йүз қириқ төрт җәйнәк кәлди. □
18 Сепилниң қурулуши болса йешил яқуттин, шәһәр әйнәктәк сүзүк сап алтундин бена қилинған еди.
19 Шәһәр сепилиниң һуллири һәр хил қиммәтлик яқутлар билән безәлгән еди. Биринчи һул таш йешил яқут, иккинчиси көк яқут, үчинчиси һеқиқ, төртинчиси зумрәт,
20 бәшинчиси қизил һеқиқ, алтинчиси қизил қашташ, йәттинчиси сериқ квартс, сәккизинчиси сус йешил яқут, тоққузинчиси топаз, онинчиси йешил квартс, он биринчиси сөсүн яқут вә он иккинчиси пироза еди. □
21 Он икки дәрваза он икки мәрвайит еди, демәк дәрвазиларниң һәр бири бирдин мәрвайиттин ясалған еди. Шәһәрниң ғол йоли әйнәктәк сүзүк сап алтундин еди.
22 Шәһәрдә һеч қандақ ибадәтхана көрмидим, чүнки Һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худа вә Қоза униң ибадәтханисидур.

□ **21:16 «он икки миң стадийон»** — бир стадийон 185 метр болуп, бу 2200 километрдур. □ **21:17 «сепилниң қелинлиғи инсанларниң өлчәм бирлиги бойичә, йәни шу пәриштиниң өлчими бойичә бир йүз қириқ төрт җәйнәк кәлди»** — «җәйнәк» болса (яки «гәз») җәйнәктин қолиниң учиғичә болған арилиқ, йәни йерим метр; демәк, сепилниң қелинлиғи 65 метрчә еди. □ **21:20 «қизил һеқиқ»** — яки «сардоникс». **«қизил қашташ»** — яки «сардиус», яки «пақирақ қизил қаштеши». **«сериқ квартс»** — яки «хризолит», «перидот». **«сус йешил яқут»** — яки «берил». **«топаз»** — «топаз» болса сериқ рәңлик бир яқут. **«йешил квартс»** — яки «хризопрас». **«пироза»** — яки «аметист».

23 Шәһәрниң йорутулуши үчүн қуяшқа яки айға
муһтаж әмәс, чүнки Худаниң шан-шәриви уни
йорутқан еди, униң чириғи болса Қозидур. ■

24 Әлләр шәһәрдики йоруқлуқта жүриду; йәр
йүзидики падишалар шанушәвкитини униң ичигә
елип келиду. □ ■

25 Униң дәрвазилири күндүздә һәргиз тақалмайду
(әмәлийәттә у йәрдә кечә зади болмайду). ■

26 Һәр қайси әлләрниң шанушәвкити вә һөрмәт-
иззити униң ичигә елип келиниду.□

27 Һәр қандақ һарам нәрсә вә һәр қандақ
жиркиничлик ишларни қилғучи яки ялғанчилиқ
қилғучи униңға кирәлмәйду; пәқәт нами Қозиниң
һаятлиқ дәптиридә йезилғанларла кирәләйду.■

22

1 Андин *пәриштә* маңа хрусталъдәк пақирақ һаятлиқ
сүйи еқиватқан дәрияни көрсәтти. Дәрия Худаниң вә
Қозиниң тәхтидин чиққан болуп, □ ■

2 шәһәрниң ғол йолиниң оттурисида еқиватқан еди.
Дәрияниң бу тәрипидә вә у тәрипидиму он икки
хил мевә беридиған, һәр айда мевиләйдиған һаятлиқ
дәриғи бар еди; дәрәқниң йопурмақлири әлләрниң

■ **21:23** Йәш. 60:19; Зәк. 14:7. □ **21:24 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 60:19-20, «Зәк.» 8:22. ■ **21:24** Йәш. 60:3. ■ **21:25** Йәш. 60:11; Вәһ. 22:5. □ **21:26 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 60:5-7, «Һаг.» 2:7. ■ **21:27** Мис. 32:32; Зәб. 68:29; Фил. 4:3; Вәһ. 3:5; 20:12. □ **22:1 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Зәб.» 35:39, 45:5, «Әз.» 47:1-9, «Зәк.» 14:8. ■ **22:1** Әз. 47:1; Зәк. 14:8.

шипаси үчүн еди.□ ■
3 Ләнәт дегән әнди болмайду; Худаниң вә
Қозиниң тәхти шәһәрниң ичидә болуп, Униң қул-
хизмәткарлири Униң хизмәт-ибадитидә болиду.
4 Улар Униң җамалини көриду; Униң нами уларниң
пешанилиригә пүтүклүк болиду.■
5 У йәрдә әсла кечә болмайду, нә чирақ нуриға, нә
қуяш нуриға муһтаж болмайду. Чүнки Пәрвәрдигар
Худа уларниң үстидә йориду, улар әбәдил-әбәткичә
һөкүм сүриду.■

Ахирқи агаһ-гува

6 Пәриштә маңа:
— Бу сөзләр һәқиқий вә ишәшликтур;
пәйғәмбәрләрниң роһлириниң Рәб Худаси йеқин
кәлгүсидә йүз бериши муқәррәр болған ишларни Өз
қул-хизмәткарлириға көрситиш үчүн, пәриштисини
әвәтти, — деди.□ ■

7 («Мана, пат йеқинда келимән! Бу китаптики
бешарәтниң сөзлирини тутқучи киши

□ **22:2 «он икки хил мевә беридиған, һәр айда мевиләйдиған һаятлиқ дәриғи»** — яки «он икки қетим мевигә кирдиған, һәр айда мевиләйдиған һаятлиқ дәриғи». ■ **22:2** Вәһ. 2:7. ■ **22:4** Вәһ. 3:12. ■ **22:5** Йәш. 60:19; Зәк. 14:7; Вәһ. 21:23. □ **22:6 «йеқин кәлгүсидә йүз бериши муқәррәр болған ишлар»** — яки «туюқсиз йүз бериши муқәррәр болған ишлар». **«бу сөзләр һәқиқий вә ишәшликтур»** — бу сөзләр 19:9 вә 21:5диму тепилиду, шу йәрдә алдинқи ишларни (21:1-5) тәстиқлаш үчүн ейтилған. Амма мошу йәрдә, шүбһисизки, пүткүл китапниң мәзмунини яки һәттә яки пүткүл Инҗилниң мәзмунини яки пүткүл Тәврат-Инҗилниң мәзмунини көрситишиму мүмкин. **«пәйғәмбәрләрниң роһлириниң Рәб Худаси»** — мошу йәрдә Рәб Әйсани көрсәтсә керәк (1:1ни көрүң). ■ **22:6** Вәһ. 1:1; 19:9; 21:5.

бәхитликтур!»)□ ■
8 Буларни аңлиғучи вә көргүчи мән Юһаннамән. Бу
ишларни аңлиғинимда вә көргинимдә, буларни маңа
көрсәткән пәриштигә сәждә қилғили айиғи алдиға
жиқилдим.
9 Лекин у маңа:
— Һәргиз ундақ қилма! Мәнму Худаниң сән вә
қериндашлириң болған пәйғәмбәрләр билән охшаш
қул-хизмәткаримән. Худағила ибадәт қил! — деди.■
10 У маңа йәнә:
— Бу китаптики бешарәтниң сөзлирини печәтлимә;
чүнки буларниң вақти йеқин кәлди. □ ■
11 Қәбиһлик қилғучи киши қәбиһликни
қиливәрсун; пәскәш киши болса пәскәшликтә
туривәрсун; һәққаний киши болса һәққанийлиғини
жүргүзивәрсун; пак-муқәддәс киши болса пак-
муқәддәсликтә туривәрсун, — деди.

Әйса Мәсиһ беваситә Юһаннаға сөзләйду

12 «Мана, пат йеқинда келимән! Һәр кимниң
әмәлийитигә қарап беридиғинимни Өзүм билән
биллә елип келимән.□ ■

□ **22:7 «Мана, пат йеқинда келимән! Бу китаптики бешарәтниң сөзлирини тутқучи киши бәхитликтур!»** — бу сөзләр Рәб Әйсаниң, әлвәттә. ■ **22:7** Вәһ. 1:3. ■ **22:9** Рос. 10:26; 14:14; Вәһ. 19:10. □ **22:10 «Бу китаптики бешарәтниң сөзлирини печәтлимә»** — мәнаси бәлким, оқурмәнләргә очуқ болсун, мәхпий болмисун. ■ **22:10** Дан. 8:26; 12:4; Вәһ. 1:3. □ **22:12 «мунасивәтлик айәтләр»** — «Йәш.» 40:10, 62:11. ■ **22:12** Зәб. 61:13; Йәр. 17:10; 32:19; Мат. 16:27; Рим. 2:6; 14:12; 1Кор. 3:8; 2Кор. 5:10; Гал. 6:5; Вәһ. 2:23.

13 Мән «Алфа» вә «Омега», Биринчи вә Ахирқи,
Муқәддимә вә Хатимә Өзүмдурмән».□ ■

14 Һаятлиқ дәриғиниң мевисидин несип болуш вә
дәрвазилиридин шәһәргә киришкә муйәссәр болуш
үчүн тонлирини жуйғанлар бәхитликтур!
15 Шәһәрниң сиртидикиләр — иштлар, сеһиргәрләр,
бузуқлуқ қилғучилар, қатиллар, бутпәрәсләр,
ялғанчилиққа хуштар болғанлар вә әмәл
қилғучилардур.■

16 «Мәнки Әйса җамаәтләрни дәп силәргә бу
ишларниң гувалиқини йәткүзүш үчүн пәриштәмни
әвәттим. Давутниң Йилтизи һәм Нәсли, Парлақ Таң
Юлтузидурмән!»■

17 Роһ вә тойи болидиған қиз: «Кәл!» дәйду.
Аңлиғучи: «Кәл!» десун.
Уссиғучи һәр ким кәлсун, халиған һәр ким һаятлиқ
сүйидин һәқсиз ичсун.□ ■

Хатимә
18 Мәнки бу китаптики бешарәтниң сөзлирини
аңлиғанларға гувалиқ берип агаһландуримәнки:
кимдиким бу сөзләргә бир немини қошса, Худа

□ **22:13 «Мән «Алфа» вә «Омега»...»** — грек тилида «алфа» биринчи һәрип, «омега» ахирқи һәриптур. Демәк, Әйса Мәсиһ баш вә ахирдур. ■ **22:13** Йәш. 41:4; 44:6; 48:12; Вәһ. 1:8; 21:6. ■ **22:15** 1Кор. 6:10; Әф. 5:5; Кол. 3:5, 6. ■ **22:16** Йәш. 11:10; Рим. 15:12; 2Пет. 1:19; Вәһ. 1:1; 5:5. □ **22:17 «Роһ вә тойи болидиған қиз: «Кәл!» дәйду»** — «Роһ» — Муқәддәс Роһтур. «Той болидиған қиз» дәгәнлик җамаәтни көрситиду. 19-бап 7-, 8-айәтләргә қаралсун. ■ **22:17** Йәш. 55:1; Юһ. 7:37.

униңға бу китапта йезилған балаю-апәтләрни
қошиду. □
19 Кимдиким бу бешарәтлик китапниң сөзлиридин
бирәр сөзни елип ташлиса, Худаму униңдин бу
китапта йезилған һаятлиқ дәриғидин вә муқәддәс
шәһәрдин болидиған несивисини елип ташлайду.■
20 — Мана, буларға агаһ-гува Бәргүчи болса мундақ
дәйду:

— «Шундақ, пат йеқинда келимән!»

— «Амин! Кәл, я Рәб Әйса!»

21 Рәб Әйса Мәсиһниң меһри-шәпқити барлиқ
муқәддәс бәндиләр билән биллә болғай, амин!

□ **22:18 «Мәнки бу китаптики бешарәтниң сөзлирини аңлиғанларға гувалиқ берип агаһландуримәнки»** — «Мәнки» дегән сөз бәзи алимлар, 18-19-айәттики сөзләрни расул Юһаннаниңки дәп қарайду. Бирақ Юһанна өзини беваситә көрсәтмигәчкә (1:9ни көрүң), шундақла 20-айәттә Рәб Өзи ениқ көрситилгәчкә биз сөзләрни Рәбниңки, дегән пикиргә майилмиз. ■ **22:19** Қан. 4:2; 12:32; Пәнд. 30:6; Вәһ. 13:8; 17:8.

Муқеддес Калам (кирил йезиқ)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in Cyrillic script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5